

ΑΔΕΛΦΙΚΗ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΤΡΙΣΚΟΜΕΝΟΥΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΣΑΝ ΤΗΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΝ

ΓΡΑΙΚΟΥΣ,

Εἰς ἀντίρρῃσιν κατὰ τῆς ψευδονύμως
ἐν ὀνόματι τῶ Μακαριωτάτου Πατριάρχου
Ἱεροσολύμων ἐκδοθείσης ἐν Κωνσταντι-
πόλει

ΠΑΤΡΙΚῆΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.

408
208.

ⲗ

ΕΝ ΡΩΜΗΙ,

Ἐν ἔτει Α. τῆς Ἐλευθερίας (αΨϷη.)

Ο ΣΤΥΓΓΡΑΦΕΥΣ

ΠΡΟΣ

ΤΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΝ.

ΕΙΣ τὴν Ρ' ὥμην εὐρισκόμενος μὲ πολλὰς ἄλλας ὁμογενεῖς μου, ἀφ' ἧς ἡ Ρ' ὥμη παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα ἠλευθερώθη ἀπὸ τῶν Μακαριωτάτων αὐτῆς Πάπων τὴν τυραννίαν, ἔλαβον ἀπὸ φίλου τινὰ, τῆς Κωνσταντινουπόλεως κάτοικον, τὸ βιβλιάριον ἐπιγραφόμενον « Πατρικὴ Διδασκαλία, συνθεθεῖσα παρὰ τῷ Μακαριωτάτῳ Πατριάρχῳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ κ. τ. λ. » Μόλις ἀναγνόντες τὸ ἥμισυ, ἐπληροφόρηθημεν ὅλοι συμφώνως, ὅτι ἡ Πατρικὴ αὐτῆς Διδασκαλία εἶναι ψευδογράφος· ἐπειδὴ ἐν ἑξ' ἀνάγκης ἀπὸ τὰ δύο ἐπέλει, ἂν τὴν ὑποθέσωμεν γήϊον τῷ Ἱεροσολύμων γέννημα· ἢ ὅτι ἔχασε παυλῶς ἡ Μακαριότης τῷ τὰς φρένας, ἢ ὅτι μετεχρημάσθη ἐκ ποιμένος εἰς λύκον, διὰ τὰ σπαράξῃ τῷ Χριστῷ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐπερασσιζοῦ καὶ δικαιολογεῖ τὴν τυραννίαν τῶν Τύρκων ὁ συγγραφεὺς τῷ βιβλίῳ· θρηθεῖ τὴν κατάρχησιν τῆς Παπικῆς ἐξουσίας, ἀγκαλὰ ῥητῶς τὰ τὸ φανερώσῃ δὲν τοῦ μᾶ· καὶ τὰς Γραικὰς, τὰ ὑποτάσσεται ἀλόγως εἰς τὰς τυράνους, σπυδαῖζει τὰ πείτη μὲ μαρτυρίας τῆς θείας Γραφῆς, τὰς ὁποίας ἡ παρῆξηγεῖ, ἢ κολοβάς φέρει εἰς τὸ μίσην, κατὰ τὴν συνθέσειαν ὅλων τῶν αἰρετικῶν. Εἰς ὀλίγα λόγια, ἡ Πατρικὴ αὐτῆς Διδασκαλία γέμει ἀπὸ τοσαύτης βλασφημίας, ἐναθίας εἰς τὸν ὄρθον

λόγον, εἰς τὴν ἱερὰν ἡμῶν Θρησκείαν, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περὶ ἐλευθερίας δόξαν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς εἶναι τῶν ἀδυνάτων τὰ ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον ἐνὸς ὀρθοδόξου καὶ συνελθὺ Πατριάρχου.

Οὐδεμίαν βίβαια βλάβην οἱ Γραικοὶ φοβῶνται τὴν σήμερον ἀπὸ τοιῦτον μωρὸν σύγγραμμα. Ἀλλ' εἶναι φόβος, μήπως οἱ Εὐρωπαῖοι, ἀναγνόντες αὐτὸ κατὰ τύχην, συμπεράνωσιν, ὅτι τοιαῦτα εἶναι ὅλων τῶν Γραικῶν τὰ φρονήματα· ὅτι ἕμεθα ὄχι μόνον δῦλοι, ἀλλὰ καὶ φίλοι τῆς δουλείας, ὄχι μόνον δέσμοι, ἀλλ' ὅτι καὶ καυχώμεθα εἰς τὰ δεισμά, καὶ τὴν μασιζουσαν ἡμᾶς χεῖρα τοῦ τυράντου μὲ ἀνδραποδῶδες σίβας ἀσπαζόμεθα.

Ἀνάγκη λοιπὸν εἶναι νὰ κηρύξωμεν εἰς ὅλην τὴν Οἰκουμένην (αἰνιλιγόνοτες εἰς τὸ μωρὸν τῆτο σύγγραμμα) ὅτι τὸ κατὰ τῶν τυράντων μῖσος εἶναι ῥιζωμένον εἰς τὰς ἡμετέρας καρδίας· ὅτι τῷ νὰ μὴν ἐλευθερωθῶμεν μέχρι τῆς σήμερον ἀπὸ τοῦ ζυγῶν, αἴτιον εἶναι ὄχι ἡ ἡμέτερα ἀνανδρία, ἀλλ' ἡ ζηλοτυπία πολλῶν Ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης, οἱ ὁποῖοι κολακείους ἀναισχύντως τὸν ἡμέτερον Ἰυραττον βραδύνουσι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν.

Πρὸ ὀλίγου ἐτι τῆς Γερμανίας ὁ Αὐτοκράτωρ, ἀγκαλὰ βασανιζόμενος ἀπὸ ὀδυνηρὰν καὶ θανάσιμον νόσον, ἡ ὁποία καὶν ἐπρεπε νὰ τὸν διδάξῃ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν συμπάθειαν, παρέδωκεν ἀσπλάγγως εἰς τὸν τυράντον τῆς Ἑλλάδος ὀλίγῳ Γραικῶν, οἱ ὁποῖοι ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας ἐζήτην ἠσύχως τὰ ἀρμόδια μέσα τῷ νὰ φωτίσωσι, καὶ ἀπὸ τοῦ ζυγῶν τῆς δουλείας νὰ ἐλευθερώσωσι τὰς ἰδίους ὁμογενεῖς. Παρίσταται ἴσως ταύτην τὴν ὄραν δέσμοι ἔμπροσθεν τοῦ τυράντου οἱ γυναιῖοι ἔτοι τῆς ἐλευθερίας μάρτυρες· ἴσως ταύτην τὴν ὄραν καταβαίνει εἰς τὰς ἱερὰς κεφαλὰς τῶν ἡ μάχαιρα τοῦ Δημίου, ἐκχέεται τὸ γυναιῖον ἑλληνικὸν αἷμα ἀπὸ τὰς φλέβας

ἴων, καὶ ἰππᾶται ἢ μακαρία ψυχῆτων, διὰ τὰ ὑπάγῃ
τὰ συγκαλοικήτη με ὄλων ἴων ὑπερ ἐλευθερίας ἀποθα-
νόντων ἰὰς αἰοιδίμους ψυχάς.

Ἀλλὰ τῷ ἀθῶν αἵματος ἢ ἐκχυσίς αὐτῆ ἀνὴ τῆ τὰ
καλαπλήξῃ ἴως Γραικὺς θέλει μᾶλλον ἴως παροξύνει εἰς
ἐκδικήσῃ. Ἡ Ἑλλὰς ὅλη με ἰὰ δάκρυα εἰς ἴως ὀφθαλ-
μὺς παρακαλεῖ ἴως ἐν Τεργεσίῳ πραγματιουομένης
Γραικὺς τὰ ἀφίσωσιν εἰς ἐρήμωσιν ἴην πόλιν τῷ ἀχαρίσῃ
καὶ μισέλληνοσ Ἀυτοκράτοροσ, καὶ τὰ μειοκιοδῶσιν εἰς
ἴως νειωτὴ ἐλευθερωθείσας αὐτῆς νίους, ὅπω χωρὶς
κατῆνα φόβον προδοσίας ἐλυχοῖς καὶ ἐλεύθεροι δύναται
τὰ ζῆσωσιν.

Δίξαι λοιπὸν ἐυμχῶς, ὧ φίλη με πατρίσ, Δέξαθε
φίλοι με ὁμογενεῖς, φίλοι Γραικοί, ἀπόγονοι τῶν πα-
λαιῶν ἐκείνων Ἡρώων, ἴην παρῶσαν ἀδελφικὴν διδασ-
καλίαν, κατὰ πάντα διάφορον ἀπὸ ἴην ψευδεπίγραφον
Πατρικὴν Διδασκαλίαν. Μῆτε πῦρ, μῆτε σίδηροσ ψυ-
χράνη ποτὴ εἰς ἴως ὑμῆτερας καρδίαν ἴην διάπυροσ ἴως
ἐλευθερίας ἀγάπην, ἴο ἀσπονδον κατὰ τῆς τυραννίας
μῆσοσ. Ἐχίτε πατρίσ ἐμπροσθεν ἴων ὀφθαλμῶν ἰὰ πάν-
δενα κακὰ, ὅσα κατ' ἐκάσῃν ὑποφέρειτε ἀπὸ ἴο ἀγριον
ἔθνοσ ἴων Τέρκων, καὶ ἐνθυμεῖθε ὅσα ἔλεγον οἱ ἡμέτε-
τεροι πρόγονοι, παροξύνοντεσ ἀλλήλοσ κατὰ ἴων Πέρσων.

- » ————— ὧ παῖδεσ Ἑλλήνων, ἴτε
» Ἐλευθερεῖτε πατρίδ', ἐλευθερεῖτε δὲ
» Παιδάσ, γυναίκασ, νεῶν τε πατρίδων ἔδη,
» Θήκασ τε προγόνων· νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγῶν (1) ».

Καὶ ταῦτα μὲν πρὸσ ἀπαντασ κοινῶσ τῶσ Γραικὺς.
Πρὸσ ὑμάσ δὲ, ὅσοι προῖσαθε τῶν Γραικῶν, εἴτε Λαί-

(1) Λισχόλ. Πίρσι σ. 401.

καὶ συμνυόμενοι μετ' τὸ ὄνομα τῶν Ἀρχόντων (1), ἔϊλε τὰ
 Κλήρυ ὀνομαζόμενοι Παναγιώτατοι, Μακαριώτατοι,
 Πανιερώτατοι, Πανοσιώτατοι κ. τ. λ. λέγω, ὅτι ἡ ἐν-
 λάθεια ἢ ὁ ζήλος τῶν πεισῶν, δὲν ἔδωκεν εἰς ὑμᾶς τὰς
 τοιαύτας ὑπεροχικὰς ἐπωνυμίας, πλὴν διὰ τὰ τῆς ποι-
 μαίνεσθαι, ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐκκτίως καὶ ὄχι ἀναγκασ-
 τῶς (2), διὰ τὰ δίδεσθαι εἰς αὐτὴς τὸ δίκαιον καὶ τὴν
 ἐσότηα (3), διὰ τὰ γίνεσθαι εἰς τὴς πάντας ἄλας καὶ
 φῶς (4)· φῶς, διὰ τὰ διασκηδάζεσθαι τὸ καλύπτον αὐτὴς
 τῆς ἀμαθίας καὶ δεισιδαιμονίας σκότος· ἄλας διὰ
 τὰ τῆς φυλάττεσθαι ἀβλαβεῖς ἀπὸ τὴν βρωμερὰν σὺψιν
 τῆς Τυρκικῆς παρανομίας.

(1) Γελοῦ καὶ μὴ θύλων, ὅσάκις συλλογισθῶ, ὅτι τῆς ἴν ὀνο-
 μαζομένης καὶ νομιζομένης Ἀρχοντας τῶν Γραικῶν προφύεσθαι
 ἤθελε τις συγκρίνη μετὰ πολλὰ ἱεῖνα τίτρωπεδα ἀρχιεπίσκοπα,
 ὅσα βλῆπομεν εἰς τῆς ἀολίης τῶν μακελλίων τριφύρα. Λακλί-
 ζοῦσαι, δακτιοῖσαι, τρώγοῖσαι συναλλήλας, ἵας τὰ φθῶση ἱερά-
 κη ἢ φάερα τῆς σφαιρῆς ὄρα· καὶ τότε ὁ Σουλτὰν χαρῶπερ
 παρεδίδοι ἄκριτοι καὶ ἀνιξίτατοι, εἰς τῆ δυνάμει τῆς χιερῆς τῶν
 ὑψηλότατον ἈΡΧΟΝΤΑ, διὰ τὰ ἴον πληροφορήσθαι μετὰ τὴν ἀκατ-
 ταμάχτην ἀπόδειξιν τῆς μαχάριτας, ὅτι δεισῆται πλὴν ἐπίδοται
 καὶ κληῶσθαι ἀνδράποδον.

(2) Πίτερ. Α. ε 2.

(3) Κολοσσ. σ. Ι.

(4) Μαθθ. ι. 13, 14.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
ΠΑΤΡΙΚΗ,

ΣΥΝΤΕΘΕΙΣΑ

ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

ΚΥΡ ΑΝΘΙΜΟΥ,

ΕΙΣ ΩΦΕΛΕΙΑΝ

ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ.

ΤΟΙΣ ΕΝΤΕΤΕΘΟΜΕΝΟΙΣ

ΑΝΘΙΜΟΣ ΕΛΕΩ, ΘΕΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ.

ΑΡΙΑ αίτια με παρεκίνησαν, όμόπιστόι
με άδελφοί, και τέκνα τής εκκλησίας τής
Χριστού, δια να τυπώσω την παρῶσαν δι-
δασκαλίαν προς ωφέλειαν τών αναγιγνωσκόν-
των αδελφών χριστιανών.

Α

Πρώτον, ἡ ἐντολὴ τῆ κυρίου μας ὅπως προσάξει, ὁ καθείς ὅπως ἔλαβε χάρισμα ἀπὸ τὸν Θεὸν, νὰ τὸ μεταχειρίζεται εἰς τὴν ὠφέλειαν τῶν ἀδελφῶν τῶν, διὰ νὰ μὴν καταδικασθῆ ὡς ὁ πονηρὸς δούλος ἐκεῖνος ὁ κρύψας τὸ τάλαντον.

Δεύτερον, ἐπειδὴ εὐρέθην κατὰ Θεῖαν οἰκονομίαν καὶ ἔλεος ὑπερέτης καὶ προσάτης ἐπὶ τῆ ἀγιωτάτῃ Ἀποστολικῆ καὶ Πατριαρχικῆ Θρόνῳ τῶν Ἱεροσολύμων, ὅπως βοηθῆται καὶ ἐλεῖται ἀπὸ ὅλης τῆς χριστιανῆς τῆς Οἰκουμενῆς εἰς τὰς σωματικὰς καὶ ἀναγκαίας χρείας τῶν, δὲν μοι τὸ ἐσυγχώρησεν ἡ συνείδησις νὰ σιωπήσω, ἀλλὰ νὰ ὠφελίσω τῆς πάντας ἀδελφῆς ὁμοπίστευς με χριστιανῆς πνευματικῶς, καθὼς ἐκεῖνοι μετὰ προθυμίαν βοηθῶσι σωματικῶς ὡσὰν ὅπως ἡ χριστιανικὴ πίστις ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ Ἱερουσαλήμ ἐκρημαίνεται εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καθὼς εἶναι γεγραμμένον, « ἐκ Σιών ἐξελεύσεται νόμος, καὶ ἡ γλῶσση τοῦ κυρίου ἐκ Ἱερουσαλήμ ».

Τρίτον, ἐπειδὴ ἔφθασα εἰς τέτοιον γῆρας, ὅπως πλέον εἰς κάθε στιγμήν προσμένω

τὴν ὄραν τῷ θανάτῳ, διὰ τὰ ἀφήσω ὡς
 μίαν ἐντολὴν καὶ παραγγελίαν εἰς τῆς πίστεως
 καὶ ὀρθοδόξου λαοῦ, προλαμβάνω τὰ δια-
 κηρύξω εἰς τὰς καρδίας πάντων μὲ συντο-
 μίαν, τῆς ὀρθῆς σοφισμῶς τῆς πίστεώς μας,
 καὶ τὴν ἀπάτην καὶ πλάνην τοῦ διαβόλου,
 ὅπου καθ' ἑκάστην γενεὰν καὶ γενεὰν ἀδελ-
 φείπῳ ἀγωνίζεται τὰ πλανᾶ, εἰ δυνατὸν,
 καὶ τῆς ἐκλεκτῆς, διὰ τὰ τῆς κηρυκτικῆς ἀπὸ
 τὴν ὀρθότητά τῶν δογμάτων, καὶ τὰ τῆς
 ὑποσκελίξῃ μὲ ἀπάτης καὶ πλάνης· καθὼς
 καὶ εἰς τὸν τρέχοντα αἰῶνα δοκιμάζει ὁ πο-
 νηρὸς μὲ νεοφανεῖς τρόπους πολιτείας καὶ
 διοικήσεως τάχα ἀρετωτέρας καὶ ἀφελιμο-
 τέρας, ἢ ὅποια ἀντιβαίνει εἰς τὰ ἀληθῆ
 κρίματα τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὴν χριστιανικὴν
 εὐαγγελικὴν ζωὴν, ἢ ὅποια εἶναι περὶ ἰσχυρὴν
 καὶ νενομοθετημένη μὲ ἐντολὰς καὶ νόμους τό-
 σον πολιτικῶς, ὅσον καὶ πνευματικῶς, ὅπου
 ποδηγεῖται τῆς πίστεως διὰ τὰ ἀπερνῶσι τὸν
 ὀλίγον καιρὸν τῆς παρούσης ζωῆς μὲ ὑπομο-
 νὴν εἰς τὰς θλίψεις, καὶ ἐλπίδα ὅχι ἐνταῦ-
 θα, ἀλλὰ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν. Διὰ τῆτο

πρεσβύτερον τὰς πάντας, εὐχόμενοι πα-
 τρικῶς, νὰ ὑποδεχθῆτε μὲ ζῆλον τὰς ὀλί-
 γας ταύτας νουθεσίας, καὶ νὰ ἀποσκυβαλίξετε
 κάθε ἐναντίον φανερώς καὶ ἀφανῶς, ὅπῃ ἀπαντᾷ-
 τε εἰς τὴν θεωρίαν τῆς κριμάτων τοῦ Θεοῦ, διὰ
 νὰ μὴν ὑποσκελιθῆτε, καὶ παραπέσητε εἰς
 βάρανρον κακίας καὶ ἀπωλείας, καὶ ὑσερηθῆτε
 ἐκείνης τῆς ἀγήρω μακαριότητος ἧς γένοιτο
 πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν τῇ ὑπομονῇ τῆς
 ψυχῶν ἡμῶν, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἀπόφα-
 σιν. « Βλέπετε ἕν, ἀδελφοί, μὴ πλανηθῆ-
 » τε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐν ταῖς ἐσχά-
 » ταις ἡμέραις, μὴ γινώσκοντες μήτε ἀ λέ-
 » γουσι, μήτε πρὸς τίνων διαβεβαιῶνται, εἰς
 » ἀπάτην τῆς ἀπλευσέρων, καὶ προσέχειε ».

ΠΕΡΙ ΚΡΙΜΑΤΩΝ ΘΕΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΙΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΕΚΛΕΚΤΟΥΣ.

Ἀπὸ τὰ λογικὰ καὶ αὐτεξέσσια κλισματὰ
 τοῦ Θεοῦ, ὁ διάβολος καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐφάνη-
 σαν ἀποστάται πρὸς τὸν Θεόν· δι' ὃ καὶ κα-
 τεδικάσθησαν κατὰ τὴν ἀκατάληπτον καὶ

ἀνείκασον τῷ Θεῷ δικαιοσύνην. Καὶ ὁ μὲν
 διάβολος κατεδικάσθη αἰωνίως εἰς τὰ ὑποχθό-
 νια· διότι ἤμαρτε μὲ ἔπαρσιν καὶ ἀψηφισίαν
 εἰς τὴν Θεῖαν μεγαλειότητα, καὶ ἠθέλησε
 νὰ σήσῃ τὸν θρόνον τε ὑπεράνω τῶν ἑραῶν,
 καὶ φαντασθεῖς ὑψηλὰ κατεδικάσθη εἰς τὰ
 ὑποχθόνια. Ὁ δὲ ἄνθρωπος δὲν κατεδικάσθη
 αἰωνίως, ὡσὰν ὅτε ἀπατήθη ὑπὸ αὐτὸν τὸν
 διάβολον εἰς τὸ νὰ φαντασθῇ ἰσοθεῖαν· ἀλλὰ
 ἐξώσθη τῆς μακαρίας ζωῆς τοῦ πατρῷου
 πρὸς καμρόν, διορισθεῖς εἰς τὴν παρῆσαν ζωὴν
 νὰ τρώγῃ τὸν ἄρτον τε μὲ ἰδρωτὰς, καὶ νὰ
 ἀπαντᾷ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, θλίψεις,
 δυσυχίας, τυρανίας, βάσανα, δάκρυα,
 ἀδενείας, διωγμοὺς, συκοφαντίας, καὶ ὅσα
 τοιαῦτα πικρὰ καὶ λυπηρὰ, προσωρινὰ ὅμως
 ταῦτα πάντα· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς τῇ ἀφάτῳ αὐ-
 τοῦ εὐσπλαγχνίᾳ ἀπεφάσισε τὸν ἄνθρωπον
 νὰ ἀποθνήσκῃ, καὶ διαλυόμενος εἰς τὰ ἐξ ὧν
 συνετέθη, κατὰ τὴν αὐτοῦ ἀπόφασιν, νὰ
 ἠμπορέσῃ μὲ καιρὸν νὰ ἀποκλήσῃ πάλιν τὸν
 πατῷον, καὶ ἀφ' οὗ γυμνασθῇ καλῶς εἰς
 τὴν παρῆσαν ζωὴν, καὶ δοκιμασθῇ μὲ τῆς

πειρασμὸς ὡς χρυσὸς ἐν χωνευτηρίῳ, νὰ καταξιωθῆ ἑάλιν τῆς μακαρίας ἐκείνης ζωῆς, καὶ νὰ ἐντρυφᾷ αἰωνίως τὴν δόξαν τῆς ἡρανίων ἀγαθῶν μὲ χαρὰν καὶ εὐφροσύνην αἰώνιον. Διὰ τῆτο ὅσοι εἶχον εἰς τὰς ψυχὰς των ριζωμένην αὐτὴν τῆ Θεῷ τὴν δικαίαν δόξασιν, καὶ ἐγνώριζον τὴν οἰκονομίαν τῆς ἐξορίας ταύτης δὲ τὸν παράδεισον, ἄνδρες καὶ γυναῖκες δὲ Αἰδὰμ μέχρι τῆς ἐσχάτων, ἐδόξαζαν τὸν Θεὸν· καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἦσαν ἐξόριστοι μὲ πικρίας καὶ βάσανα, εὐχαρισῆντο, καὶ ἔτρεχον δὲ πυρὸς καὶ ὕδατος, ὑπομένοντες τὰς θλίψεις τῆς παρήσης ζωῆς, καὶ ἐλπίζοντες νὰ ἀποκατασταθῶν εἰς τὴν μέλλουσαν καὶ μακαρίαν ζωὴν τοῦ παραδείσου.

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ πεισὼν αὐτὸς ἐωσφόρος δὲ βόλος ἐφθόνησε τὴν τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς τοσαύτην καὶ τοιαύτην φιλανθρωπίαν, ὡς φύσει μετὰ τὴν πλῶσιν τε πονηρὸς, ἀπεκαταστάθη μισάνθρωπος, καὶ δὲν ἔλειψε ἑάλιν δὲ τοῦ νὰ πρῶκινῆ ἀδελείπῳ τὸν ἄνθρωπον πότε εἰς μίαν πλάνην, πότε εἰς ἄλλην ἀτοπίαν. Διὰ τῆτο ἔν ἀπέσειλεν ὁ Θεὸς κατὰ

καρὸς προφῆτας θεοπνεύσας καὶ δικαίους,
 διὰ τὰ ὁδηγεῖν τὰς ἀνθρώπους, τὰ τὰς διδά-
 σκεν καὶ τὰ τὰς παρηγορεῖν τὰ ὑπομένωσι
 μετ' εὐχαριστίας τὰς θλίψεις τῆς παρούσης
 ζωῆς, ὅτι τὰ ἀξιοῦσιν ἐκείνης τῆς μελλούσης
 τὰς ἀνεκδιηγήτους χαράς. Οἱ δὲ φιλόανθρω-
 πος αὐτὸς πλάσῃς, βλέπων τυραννέμενον
 τοιαύτης λογῆς ὑπὸ τοῦ διαβόλου τὸ γένος
 τῶν ἀνθρώπων, ὅτι τὰ ταχύνη, καὶ τὰ εὐκο-
 λύνη τὴν σωτηρίαν των, εὐδόκησε τὰ σείλη
 τὸν μονογενῆ τὸν υἱόν· ὁ ὁποῖος καὶ κλίνας
 ἕρπυς κατήλθεν ἐπὶ γῆς, ἀπέπλασε τὴν
 ἀνθρωπότητα, ἀναγεννήσας δι' ὕδατος καὶ
 πνεύματος αὐτὴν, καὶ δὲς ἑαυτὸν τύπον καὶ
 ὑπογραμμὸν πᾶσι πρὸς σωτηρίαν, ἀνέβη
 ὅθεν ἐκ ἐχωρίσθη ὀλοτελῶς, ἐκτελέσας τὸ
 ὑπὲρ λόγον τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας μυστήριον.

Ποῖος, ἀδελφοὶ χριστιανοὶ, τὰ μὴν θαυ-
 μάσει τὴν τοιαύτην πρὸς ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ συλ-
 κατάβασιν; ποῖος τὰ μὴν λάβη πρὸς ἀδειγμα
 εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν αὐτὸν τὸν ἴδιον Θεόν,
 βλέπων τὰς τοὺς πεινῶντα καὶ διψῶντα, ἐν
 θλίψει, ἐν σενοχωρίᾳ, ἐν διωγμοῖς; Ἀὐτὴ

βέβαια εἶναι εἰς τὸν παρόντα βίον ἢ ζωὴ τῆ ἀληθοῦς χριστιανῆ, ἀν' θέλη νὰ ἀξιωθῆ τῆς τῆ ἑρανῶν βασιλείας.

Ἄλλ' ὁ διάβολος, ὅπου φεῖρχεται πάντοτε ὡς λέων ὠρυόμενος, αὐτὸς ὅπου ἐξ ἀρχῆς ἐπλάνησε τὴς φωτοπλάσκει, καὶ δὲν ἀπολείπει πάντοτε ἀπὸ τοῦ νὰ σπεύρῃ ζιζάνια, ἐπεχειρίσθη νὰ τῆς ἀποσπάσῃ πάλιν τῆς θείας ἀγάπης, καὶ μὲ κάθε τρόπον νὰ φέρῃ δυσκολίαν καὶ ἐμπόδισα εἰς τὴν σωτηρίαν των.

Καὶ δὴ ἔν κατ' ἀρχὰς ἤγειρε τῆς διώκτας νὰ παιδεύουν μὲ διάφορα κολαστήρια τὴς Ἀποστόλους, τὴς χριστιανούς, μὲ διωγμούς, μὲ θανάτους πικρούς, μὲ δημεύσεις τῆ ὑπαρχόντων αὐτῶν καὶ μὲ ἐξορίας. Ἄλλὰ ταῦτα πάντα ὁ δραστήμιος τῆς σοφῆς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῆ κατέστησε πρόξενον μεγάλης σωτηρίας, ἐνεδυνάμωσε τὴς χριστιανούς νὰ ὑποφέρωσι τὰ δεινὰ ταῦτα, καὶ νὰ ὁμολογήσωσιν ἔμπροσθεν τῆ διωκτῶν τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως των, καταισχύνοντες αὐτὴς τε καὶ τὸν πονηρὸν διάβολον ὅτῃ τῆς ἐκινῶσε· καὶ κἀνένα τῆ ἀληθείᾳ ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα,

πλεῖστον, δόξαν, τιμὰς, κλήματα καὶ ὑπάρ-
χοντα, καὶ αὐτὴν σχεδὸν τὴν ἰδίαν ζωὴν δὲν
ἐπροτίμησαν ἅπὸ τὴν εἰς χριστὸν πίσει των.

Δεύτερον, ἐπειδὴ ἔγνω ὁ πονηρὸς, ὅτι
ἐκ τῆς βασιανιστηρίων καὶ κολαστηρίων ὄχι μόνον
δὲν ἐκέρδησε τὸν σκοπὸν τε, ἀλλὰ καὶ μάρ-
τυρας ἀπέδειξε μυριάδας πολλὰς πεισῶν,
μελεχειρίῳ ἄλλον τρόπον πονηρίας. Ἐνέ-
σπειρε ζιζάνια ἀρέσεων μετὰ τρόπον ὑπευλον,
καὶ ὑποκεικρυμμένον δὲ νὰ καλασῆσῃ τὸς πεισῆς
χριστιανῆς νὰ ἀδελήσωσι τὴν πίσει των, καὶ
νὰ φαίνωνται μὲν πεισοὶ εἰς χριστὸν, νὰ γένωσι
δὲ ἐδικοί τε ἀκόλυθοι, ἅπομακρυνόμενοι
ἅπὸ τὸν χριστὸν. Καὶ εἶνα αἱ δὲ διαφοραὶ ἀρέσεις
ὅπῃ κατὰ καιρὸν ἐφάνησαν, ποτὲ μὲν εἰς
τὸν μονογενῆ υἱὸν, ὡς οἱ Ἀρειανοὶ, ποτὲ δὲ
εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὡς οἱ Μακεδονια-
νοὶ, ποτὲ εἰς τὴν ἑνσαρκον οἰκονομίαν, ὡς
οἱ Νεστοριανοὶ, Μονοφυσίται, Μονοθελήται,
Εἰκονομάχοι, καὶ ἄλλοι ἀναρίθμητοι· δὲ
τὰς ὁποίας αὐτὰς ἀρέσεις οἰκουμενικὰ σύνο-
δοι καὶ τοπικὰ δὲ διαφοροὶ ἐγένοντο, καὶ ἀνε-
θεμάτισαν αὐτὰς ἅποδοκιμάσαντες τὰ φρονή-

μαλα τὰ θολερὰ, καὶ ἐσαφηνίσαν εἰς τὰς
 πρῶτες τὰ ἐναντία τῶ Θεῷ φρονήματα τῶν
 ἀρετικῶν, ἐσήριξαν τὰς χριστιανὰς εἰς τὴν
 ἀμώμητον πίσιν, κατήσχυναν τὸν πονηρὸν
 διάβολον, καὶ τὰ δοχεῖα αὐτῆ τῆς ἀρετι-
 κῆς, καὶ δὲν ἄφηκαν οἱ θεῖοι πατέρες τῆς
 ἀξίως νὰ ἐξωκείλων, εἰ μὴ μόνον ὅσοι ἐξ
 ἰδίας προαίρεσεως ἐφάνησαν ἄξιοι ἀπωλείας.

Τρίτον, ἀνήγειρε πρὸς ὄλεθρον τῶν εὐσε-
 βῶν ὁ διάβολος ἐκ τῆς Δύσεως μίαν ἄλλην
 νεωτέραν ἄρεσιν, τὴν Λατινικὴν λέγω ἄρε-
 σιν, διαφορετικὴν μὲν τὸ ὄνομα, παρομοίαν
 δὲ μὲ τὰς θεολαβύσας, καὶ φέρουσαν εἰς
 ἀπώλειαν· καὶ μὲ αὐτὴν ἐπλάνησεν ὅλην
 τὴν Δύσιν· ἢ ὅποια ἄρεσις ἐγέννησεν ἔπειτα
 κλάδους καὶ διαφορὰς ἄρεσεις, Λιθῆρας,
 Καλθίνης, Λιθροκαλθίνης, Εὐαγγελιστῆς
 καὶ ἄλλης ἀναριθμήτης· ἢ ὅποια ἀφ' ἑαυτῆς
 ἐγέννησε τὸν ἀφανισμόν της, διὰ νὰ φανῆ
 ὅτι ἦτον σαθρὰ καὶ ἀσφαλὸς, ὡς δὲ ἀδόκι-
 μον νῦν γεγεννημένη.

Ἐδῶ ὅμως πάλιν, ἀγαπητοὶ χριστιανοί,
 πρέπει νὰ ἰδῶμεν καὶ νὰ θαυμάσωμεν τὴν

ἄπειρον τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην. Ἰδέτε λαμπρότατα τί οἰκονόμησεν ὁ ἄπειρος ἐν ἐλέει καὶ πάνσοφος ἡμῶν Κύριος, διὰ τὰ φυλάξῃ καὶ αὐθις ἀλώβητον τὴν ἀγίαν καὶ ὀρθόδοξον πίστιν ἡμῶν τῶν εὐσεβῶν, καὶ τὰ σῶσῃ τὴν πάντας· ἤγειρεν ἐκ τῆ μηδενὸς τὴν ἰσχυρὰν αὐτὴν βασιλείαν τῆς Ὀθωμανῶν ἀντὶ τῆς τῆς Ρωμῶν ἡμῶν βασιλείας, ἣ ὁποία εἶχεν ἀρχίσῃ τρόπον τινὰ τὰ χωλαίνῃ εἰς τὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως φρονήματα· καὶ ὑψώσῃ τὴν βασιλείαν αὐτὴν τῆς Ὀθωμανῶν περιαισώτερον ἀπὸ κάθε ἄλλῃν, διὰ τὰ ἀποδείξῃ ἀναμφιβόλως ὅτι θεῖω ἐγένετο βεβλήματι, καὶ ὄχι μὲ δύναμιν τῆς ἀνθρώπων, καὶ τὰ πιστοποιήσῃ πάντας τὴν πίστιν, ὅτι μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον εὐδόκησε τὰ οἰκονομήσῃ μέγα μυστήριον, τὴν σωτηρίαν δηλαδὴ εἰς τὴν ἐκλεκτὴν τὴν λαόν.

Κατίσῃσῃ λοιπὸν ἐφ' ἡμᾶς ὁ παντοδύναμος Κύριος αὐτὴν τὴν ὑψηλὴν βασιλείαν (« ἐκ ἐστὶ γὰρ ἐξουσία, εἰ μὴ ἀπὸ Θεοῦ »), διὰ τὰ ἵνα εἰς μὲν τὴν Δυτικὴν ὡσὰν ἕνα χαλινὸς, εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν ἡμᾶς πρόξενος σωτηρίας. Διὰ τῆτο καὶ νέου εἰς τὴν

καρδίαν τοῦ βασιλέως τέτων τῶν Ὀθωμανῶν γὰρ ἔχει ἐλεύθερα τὰ τῆς πίστεως ἡμῶν τῶν ὀρθοδόξων, καὶ ὑπερεκπερισσῶ γὰρ τὰ διαυθεντέυη, ὡσεὶ ὅπῃ καὶ γὰρ παρθεύη ἐνίοτε καὶ τὴς παρεκτρεπομένους χριστιανίς, δὲ γὰρ ἔχουν πάντοτε πρὸς ὀφθαλμῶν τῷ Θεῷ τὸν φόβον· ἡ δὲ Ἐκκλησία τῷ Χριστῷ ἔχει πᾶσαν τὴν ἐλευθερίαν, καθὼς καὶ ἐκ τῶν ὁμοπίστων ὀρθοδόξων Βασιλέων, εἰς τὸ γὰρ ἀνοικοδομῶσιν ἐκκλησίας, καθὼς εἰς κάθε γενεὰν καὶ γενεὰν ὠκοδομήθησαν ἀδεία τῆς κρατικῆς βασιλείας τόσοι περικαλλεῖς ναοὶ εἰς διαφόρους ἐπαρχίας καὶ τόπους. Καὶ αὐτὴ ἡ τῆς βασιλείας ταύτης συγκατάνευσις καὶ ἐγένετο ἐξ ἀρχῆς, καὶ σώζεται μέχρι τῆς σήμερον. Καὶ ἅς μὴν σοχαδῆ τινὰς, ὅτι μὲν τὸ γὰρ ἐμποδίζονται καμμίαν φορὰν αἱ πολλαὶ οἰκοδομαὶ τῶν ἐκκλησιῶν, κολοβᾶται ἡ ἐλευθερία τῆς χριστιανικῆς λατρείας· ἀπαγε! Τῷτο εἶναι δεισιδαμονία τινῶν, τὸ γὰρ λογιάζην μέγαν μισθὸν τὴν οἰκοδομὴν τῶν ἐκκλησιῶν. Ἡ πίστις τῷ Χριστῷ ἔλαβεν ὅλην τῆς τὴν αὐξήσιν καὶ τελειότητα ὅχι μὲν μεγαλοπρεπεῖς καὶ

πειδύξας, ἀλλὰ μὲ πεινχρῆς ναὺς καὶ εὐαρίθμους· « ἢ γὰρ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ ὁ Θεός, ἀλλ' ἐν ἀχειροποιήτοις » καὶ ἀλλαχῆ, « ὑμεῖς ἐς τὸ ναὸς Θεῶν » λέγει ὁ Ἀπόστολος. Καὶ βεβαίως κατὰ θεῖαν συγχώρησιν ἐμποδίζονται αἱ ὑπὲρ τὸ δέον περὶ φανείς οἰκοδομαὶ τῆς ἐκκλησιῶν, ὡσάν ὅπῃ « τὸ πολίτευμα ἡμῶν ἐν ἔρανοῖς ὑπάρχει », καὶ « ἐκ ἐχομένου ὧδε μέλλουσαν πόλιν, ἀλλὰ » τὴν μέλλουσαν ἐπιζητήμεν » κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον Παῦλον.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ τῷ Θεῷ κρίματα, ὅπῃ καθ' ἑκάστην γενεάν κ' γενεάν ποιικίλλει ὁ Θεός εἰς τὰς πεινχρῆς λαὸς διὰ τὴν ἰδίαν τῶν σωτηρίαν, κ' διὰ τὰ ἀπολαύσασαι τὰ αἰώνια κ' ἀνεκδίμητα ἀγαθὰ ὁ πρῶτος ὑποστάτης Διάβολος κατανοήσας, διὰ τὰ ἐκτραχηλίση, κ' αὐτοὺς τὰ φέρη εἰς ἀπώλειαν τὰς ἐγκαταλειφθέντας ἐκλεκτὰς πεινχρῆς, ἐμεθοδέυθη εἰς τὸν τρέχοντα αἰῶνα μίαν ἄλλην πονηρίαν κ' ἀπάτην ξεχωριστήν, δηλαδὴ τὸ νῦν θρυλλόμενον σύστημα τῆς ἐλευθερίας· τὸ ὅποῖον κατ' ἐπιφανείαν φαίνεται τάχα καλόν, ὅσον διὰ

νὰ ἀπατήσῃ, εἰ δυνατόν, καὶ τὴς ἐκλεκτῆς,
 ὑπάρχει ὁμοῦς ἓνα δέλεαρ τῆ δαβόλου καὶ
 φαρμάκι ὀλέθριον, ἃ νὰ κατακρημνίσῃ
 τὴς λαὸς εἰς τὴν ἀπώλειαν καὶ ἀκατασασίαν·
 ἐπειδὴ καὶ τίθρῶσκεται ὁ πονηρὸς τὴν καρ-
 ρίαν, βλέπων πεπατημένας τὰς τόσας
 αὐτῆ κατα καιρὸν ἐπινοηθείσας ψυχοβλαβεῖς
 δολιότητας, καὶ ἀκμάζουσιν ἐν τῇ κραταγῇ
 βασιλείᾳ ταύτῃ τὴν εἰς χριστὸν ὀρθόδοξον
 πίσιν, καὶ ἀπὸ τὸν φθόνον καὶ ἀσχύνην τι
 ἐπεκαλέσθη ὡς ἀπηλπισμένος εἰς βοήθειαν ὅλα
 τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας, ἃ νὰ κατα-
 σκευάσῃ τὴν νεοφανῆ καὶ ἐντεχνον αὐτὴν πα-
 γίδα, ὅπῃ νὰ πῶσιν τέλος πάντων εἰς αὐ-
 τὴν καὶ οἱ καλοὶ χριστιανοὶ, νὰ χάσων τὴν
 ἐράνιον βασιλείαν καὶ νὰ βασανίζωνται ἀνω-
 νίως μὲ αὐτόν.

Ἀδελφοὶ, μὴ πλανηθῆτε ἐν τῆς πρὸς
 σωτηρίαν ὁδῷ, ἀλλὰ, καθὼς πάντοτε μὲ
 γενναϊότητα καὶ σαθερότητα κατεπατήσατε
 τὰς μηχανὰς τῆ δαβόλου, ἔτω καὶ νῦν « ὅτε
 » ἐγγύτερον ἡμῖν ἡ σωτηρία » κλείσατε τὰ
 αὐτῆ σας, καὶ μὴν δώσετε καμμίαν ἀκρῶα.

σιν εἰς ταύτας τὰς νεοφανεῖς ἐλπίδας τῆς
 ἐλευθερίας· καὶ νὰ εἶδε κατὰ πολλὰ βέ-
 βαιοι, ὅτι αἱ δόξαι καὶ αἱ διδασκαλίαι αὐτῶν,
 καθ' ὅσον ἐδυνήθημεν νὰ καταλάβωμεν, καὶ
 πραγματικῶς ἀπὸ τὰ ἔθνη ὅπῃ ἐδέχθησαν
 αὐτὰς νὰ γνωρίσωμεν, κοντὰ ὅπῃ εἶναι ἐναν-
 τία εἰς τὰ ῥητὰ τῆς θείας γραφῆς καὶ τῶν
 ἁγίων Ἀποστόλων, ὅπῃ μᾶς προσάξουν νὰ
 ὑποτασσώμεθα εἰς τὰς ὑπερεχέσασ ἀρχάς,
 ὄχι μόνον εἰς τὰς ἐπιεικεῖς, ἀλλὰ καὶ σκολιάς,
 διὰ νὰ ἔχωμεν θλίψιν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον,
 καὶ νὰ καθαρίσωμεν καθαρὰς τῷ Χριστῷ
 τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν· κοντὰ ὅπῃ εἶναι, λέγω,
 ἐναντία εἰς ὅλην τὴν θείαν γραφὴν, δὲν προ-
 ξενῶν καὶ κανένα πρόσκαρον καλὸν τῆς πα-
 ρύσης ζωῆς, καθὼς δολίως ἐπαγγέλονται
 διὰ νὰ σᾶς γυμνώσεν ὑπὸ κάθε ἑράνιον καὶ
 ἐπίγειον πλεῖτον. Πῶ ἢ ἔνδοξος καὶ χαριεσά-
 τη θεὰ τῆς παρὰ πᾶσι φθονομένης περ-
 καλλῆς Ἰταλίας; πῶ ὁ ἀδαπάνητος θη-
 σαυρὸς τῆς τῶν Βενετῶν ἀρχαιοτάτης καὶ γα-
 ληνοτάτης ἐξουσίας; Παντὲ τὸ φαντασιῶ-
 δεῖς αὐτὸ τῆς ἐλευθερίας σύστημα τῆς πονηρῆ

ἐπορξένησε πτωχείαν, φόνους, ζημίας, ἀρπαγὰς, ἀσέβειαν τελείαν, ψυχικὴν ἀπώλειαν καὶ ἀνωφελῆ μεταμέλειαν. Ἀπατηλαὶ εἶναι, ἀδελφοὶ χριστιανοὶ, αἱ διδασκαλίαι τῶν νέων αὐτῶν ἐλευθέρων· καὶ προσέχετε, φυλάξατε σερεὰν τὴν πατροῦς ἀγάδοτον σας πίσι, καὶ ὡς ὀπαδοὶ τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ ἀφ᾽ ἀσάλευτον τὴν ὑποταγὴν εἰς τὴν πολιτικὴν διοίκησιν, ὅπῃ σᾶς χαρίζει ὅσα ἀναγκαῖα μόνον εἰς τὴν παρῶσαν ζωὴν, καὶ τὸ τιμιώτερον δὲ ὅλα, ὅπῃ δὲν πορξενεῖ κανένα ἐμπόδιον ἢ βλάβην εἰς τὴν ψυχικὴν σας σωτηρίαν.

« Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπος, εἰὰν κερδήσῃ » τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν » αὐτῷ »; Αἱ νεοφανεῖς αὐταὶ διδασκαλίαι, ὡσὰν ὅπῃ εἶναι ἐναντία εἰς τὴν θεῖαν γραφὴν καὶ ἀποστολικὴν διδασκαλίαν, ἀν ἦτον νὰ σᾶς κάμνῃ νὰ ἀποκτήσετε καὶ ὅλα τὰ πλέτη τῷ κόσμῳ, πάλιν πρέπει νὰ ἦναι μισητὰ, ὡς ἐπινοήσις τῷ πονηρῷ διαβόλῳ τῷ ἀγρυπνῆντος διὰ τὴν ψυχικὴν τῶν χριστιανῶν ἀπώλειαν· πῶσω μᾶλλον ὅπῃ αἱ ὑποσχέσεις των εἶναι ψευδεῖς καὶ ἀπατηλαὶ, καὶ τὰ ἐπόμῃρα ταύτης,

ὄχι

ὄχι πλῆθη καὶ δόξα, ἀλλὰ πτωχεία, δυσυχία, ἀκατασασία, καὶ τὸ καθ' αὐτὸ σκοπέμωρον ταύτης τῆς ἐλευθερίας μία μισητὴ ὀλιγαρχία καὶ τυραννία, ὡς ἐκ τῆς πείρας φαίνεται.

Πλὴν ἄς τεχνολογήσωμεν καὶ ἐπισημονικώτερον τὸ ὄνομα αὐτὸ τῆς « ἐλευθερίας », δεῖ νὰ ἰδῶμεν ἂν ἤμπορῇ νὰ συμβιβασθῇ μὲ καμμίαν ὑπὸ τὰς πολιτικὰς διοικήσεις, εἰς τὰς ὁποίας δεξιμένει ἡ εὐταξία, ἡ χρησθήθεια καὶ ἡ ἀσφάλεια τῶν πολιτῶν. Ἄς ᾤδατρέξωμεν δεῖ συντομίαν τὴν Μοναρχικὴν καὶ Ἀριστοκρατικὴν διοίκησιν, ὡσὰν ὁπῶ εἰς αὐτὰς (ὄλοι τὸ ὁμολογεῖσι) τοιαύτη ἐλευθερία δὲν δίδεται· καὶ ἄς ἐξετάσωμεν ἂν τῇ ἀληθείᾳ δίδεται ἐλευθερία εἰς μίαν καλῶς διοικεμένην Δημοκρατικὴν διοίκησιν. Ὅταν λέγωμεν « διοίκησιν » πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν ἓνα πλῆθος ἀνθρώπων φύσει δεφόροι καταστάσεως ὅπῃ κατοικῶν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πολιτείαν, ἣν δυνατὸς καὶ ἀδυνατὸς, εὐρῶς καὶ ἀδενεῖς, γνωστὸς καὶ ἀγνώστους. Ἡ ἐλευθερία λοιπὸν εἰς αὐτὸς ἤμπορεῖ νὰ συστηθῇ;

Ἐλευθερία ἀληθῆς εἶναι, πρῶτον, ἡ ἐξέλευσις τῆς λογικῆς ψυχῆς, ἣτις ποδηγετεῖ χάριτι Θεοῦ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ καλόν, χωρὶς ὅμως νὰ τὸν βιάσῃ· ἡ τοιαύτη ἐλευθερία ὀνομάζεται « Ἀυτεξέσιον ». Δεύτερον, ἐλευθερία, τὸ νὰ ἠμπορῇ νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν τὰς τῆς θελήσεώς τε ὀρέξεις ὁ ἄνθρωπος ἀνεμπόδιστος, ἡ ὁποία εἶναι μία ἀνυποταξία. Τρίτον, λέγεται ἐλευθερία, τὸ νὰ ζῆ τις κατὰ τὰς θεῖας καὶ ἀνθρώπινες νόμους, τυτῆσι τὸ νὰ ζῆ ἐλεύθερος ἀπὸ κάθε ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως, καὶ ἀπὸ πααδείαν πολιτικὴν. Εἰς αὐτὴν ἔν τὴν Δημοκρατίαν αὐτὰς τὰς ἐξέσεις καταστάσεως ἀνθρώπου καὶ αὐτεξέσεως, ὅταν τὰς θεωρήσωμεν καὶ ἀνυποτάκτους, πῶς ἠμπορεῖ νὰ συσταθῇ αὐτὴ ἡ διοίκησις; ὁ δυνατὸς ἐπικρατήσῃ τῷ ἀδυνατῷ, ὁ ἔυρωστος τῷ ἀδυνάτῳ, ὁ γνωστικὸς ἀπατήσῃ τὸν ἄγνωστον. Ποία λοιπὸν ἔυταξία θέλει μείνει εἰς αὐτὴν τὴν διοίκησιν, καὶ ποία χρυσοθήσια, ὅταν βασιλεύῃ τὰ πάθη; ποία δὲ ἀσφάλεια τῷ πολίτῳ, ὅταν ἡ ἀρπαγὴ ὑπερσχύῃ;

Ἡ μόνη ἐπαμνετὴ ἐλευθερία εἶναι ἡ κατὰ τὸ τρίτον σημαζόμενον. Αὐτὴ εἰς τὸ σύστημα τῶν νέων ἐλευθέρων τόπον δὲν ἔχει· ἐπειδὴ πῶς ἢμποροῦν νὰ ζήσων χωρὶς ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως αὐτοὶ ὅπῃ ἀπατηθέντες καὶ εἰς ἀθλίαν ἐλθόντες κατάσασιν, πᾶσχαν ἤδη νὰ ἀπατήσων καὶ νὰ ἀφανίσων καὶ ἄλλως; πῶς ἢμποροῦν νὰ ζῶν χωρὶς καμμίαν πολιτικὴν παιδείαν, αὐτοὶ ὅπῃ καταφροῦν τὸν ἀμίαντον γάμον καὶ βλάπτων ὅλην τὴν πολιτείαν; πῶς ἢμποροῦν νὰ ζῶν χωρὶς ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως ὅσοι ὄπο ἀυτὲς νικῶμενοι ὄπο τὸ κέρδος εὐκόλως ἢμποροῦν νὰ ἀπατήσων τῆς πολιτικῆς των νόμους, ὅταν τὸν φόβον τῆ Θεῦ καὶ τὴν δειλίαν τῆς αἰωνίης κολάσεως δὲν ἔχων ὡς χαλιπὸν εἰς τὰς κακίας.

Κατανοήσατε, ἀδελφοὶ, ὅτι ἡ ἀληθὴς ἐλευθερία εἰς τὴν καλὴν διοίκησιν δὲν ἢμπορεῖ νὰ σαθῆ χωρὶς τὴν Θείαν πῶσιν. Διὰ τῆτο καὶ οἱ Θεῖοι Ἀπόστολοι, οἱ ἀκλόνητοι στύλοι τῆς Θειοτάτης ἡμῶν πίσεως, ὅπῃ ἐφωτίσθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἔτως ἐκήρυξαν

εἰς τὸν κόσμον, ἕτως ἐπολιτεύθησαν καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ δῆδοχοὶ των. Αὐτὰ καὶ ἡ ἐκκλησία τῆ Χριστοῦ παρέλαβε καὶ φυλάττει ἀσάλευτα. Καὶ ὅταν βλέπωμεν μὲ τόσῃ σαφῆσειν, ὅτι αὐτὸ τὸ φεῖ ἐλευθερίας νέον σύστημα δὲν εἶναι ἄλλο ἢ μία σύγχυσις καὶ ἀνατροπὴ τῆ καλῶν διοικήσεων, μία ὁδὸς φέρουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν μία νεοφανεσάτη ἐκδορὰ τῆ ποικίρῃ δολοφονίᾳ διὰ τὰ ἐκτραχιλίσθη τῆς ἐγκρατείας, ἀφ᾽ ἧς οὐκ ὀρθοδόξως χριστιανός, δὲν θέλομεν κριθῆ ἄξιοι πάσης κατηγορίας, εἰάν δώσωμεν καὶ τὴν ὀρθοδόξον ἀκρόασιν εἰς τοιαύτας δολίως καὶ ἀπατηλὰς διδασκαλίας, δὲν θέλομεν παιδεύομεθα ἔπειτα δικαίως, εἰάν γινώσκοντες σαφῆσατα τὴν ἀλήθειαν, ἀκολυθησόμεν τῆς ὁδοῦ τῆ ψεύδους ἐναντίον τῆ ἐντολῶν τῆ Θεοῦ;

Ὅχι χριστιανοί! ἀς ἔχωμεν σαφερότητα καὶ φρόνησιν· ἀς μὴ χάσωμεν διὰ μίαν ψευδῆ καὶ ἀνύπαρκτον τάχα ἐλευθερίαν τῆ παρόντος βίου, τῆς ἀμαραντίνης σελᾶς τῆς αἰωνίου μακαριότητος· ἀς μὴ σερηθῶμεν τὰς ἀνεκδιη-

γήτες ἀμοιβὰς · ἅς μὴν ἀκροαθῶμεν ὀλοτε-
 λῶς, δὲ νὰ κατασχύνωμεν ἀπαρηγόρητα
 τὸν δῆβολον, κὶ νὰ ὑπολαύσωμεν τὰ ἀγαθὰ
 ἐκεῖνα ὅπῃ ὁ Θεὸς ἠτοίμασεν ἀπ' αἰῶνος δὲ
 ἐκεῖνος ὅπῃ τὸν ἀγαπῶν. Ἐνδυναμῶθε λοι-
 πὸν, Ἀδελφοί, ἐν Κυρίῳ, κὶ ἐν τῇ φιλί-
 θει τῆς ἰσχύος αὐτῆ ἐνδύσαθε τὴν πανο-
 πλίαν τῆ Θεῶ, δὲ νὰ ἠμπορέσετε νὰ ἀντι-
 σταθῆτε εἰς τὰς μεθοδείας τῆ δῆβόλου. Ἐπὶ
 πᾶσι δὲ ἀναλάβετε τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως,
 τὴν περικεφαλαίαν τῆ σωτηρίας, κὶ τὴν μάχα-
 ραν τῆ πνεύματος, ὃ ἐστὶ ρῆμα Θεῶ, δὲ νὰ
 κατατροπώσητε πᾶσαν ἐφοδὸν τῆ πονηρίας,
 κὶ νὰ ἀξιώθητε τῆς ἑρανῶν βασιλείας · ἧς
 γένοιτο πάντα ἡμᾶς ἐπιτοχεῖν χάριτι καὶ
 φιλανθρωπίᾳ τῆ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 ὃ πρέπει δόξα, τιμὴ κὶ προσκύνησις εἰς
 τὰς αἰῶνας · Ἀμήν.

ΣΤΙΧΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ.

Ἐκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἐκεῖ κ' ἐμένετω, κ' ἄλλοις
ἢν ὑπόκειται βασιλείαν μὴ ἀπαιτεῖνέτω.

Εἶναι ὁμολογῆμενον εἰς ὅσους διακρίνεν,

Μὲ τῷ νοῦς τὸ λογικὸν τὰ πράγματα καὶ κρίνεν,
Τὸ πόσον εἶναι ἀφεικλος καὶ πόσον ἀναγκαῖα
Ἡ φρόνησις ἢ ἀκριβὴς εἰς ὅλα τὰ σρακτεῖα.
Ὁ ὀρθὸς λόγος ἀπαρτῖ καθ' ἕνα τὰ γνωρίζη
Μίαν ἀρχὴν καὶ κεφαλὴν ὅπῃ τὰ τὸν ὀρίζη.
Ὅτω τὸ πᾶν σωῖσεται, μένει καὶ διοικεῖται.
Ἐκ πρώτης τε καταβολῆς, καὶ ἔτι σωτηρεῖται.
Ἐνα γνωρίζη ἀρχηγὸν καὶ κτίστην ἢ κτίσις,
Ὀυράνια, κ' ἐπίγεια, καὶ σύμπασα ἢ φύσις.
Καὶ ὑπερῶς προσφέρεται, καὶ κλίει τὸν ἀυχένα
Εἰς ἕνα πανυπέρτατον κ' εἰς θεῶν κράτος ἕνα.
Ὅσιν καὶ κατὰ μίμησιν τῆς πρώτης μοναρχίας,
Τῆς διοικέσεως ἅπαντα μετὰ σοφῆς προνοίας,
Ἀπὸ τὴν πρώτην τε ἀρχὴν ὁ κόσμος ὑπετάχθη
Εἰς ἕνα πρῶτον ἀρχηγόν, καὶ ἔτι ἐβαστάχθη.
Τὸ κάθε γένος ἔλαβε τὸν ἐξουσιασὴν τε,
Καὶ ὑπεκλίθη εἰς αὐτὸν μ' ἄκραν ὑποταγὴν τε.
Διὰ τὰ φύγη τὰ πολλὰ τὰ ἐκ τῆς ἀναρχίας
Συμβαίνοντα ὀλέθρια, ἢ καὶ πολυαρχίας.
Τῆτο καὶ ὁ τῆς φύσεως δεσμὸς ὑπαγορεύει,
Μὲ πλεῖστα παραδείγματα λαμπρῶς τὸ ἐρμηνεύει.

Οἱ ναῦται ὑποτάσσονται εἰς ἓνα παραβοκύρην *
 Καὶ ὅλοι οἱ οἰκιακοὶ εἰς ἓνα οἰκοκύρην.
 Κ' ἂν λείψῃ ἢ ὑπακοὴ, καὶ ἀσῆτι καὶ παράσι
 Τέλος προσμένει βέβαια ἀπώλειαν γὰρ λάβει.
 Ὡς καὶ τὰ ἄλογα αὐτὰ τὰ ζῶα ὀδηγῶνται
 Ἀπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς, ἀνάρχως δὲν κινῶνται.
 Μὲ ἀρχηγὸν αἱ μέλισσαι τὴν ζωὴν κυβερνῶσι,
 Καὶ ποιῶναι τὸν ταξίαρχον κριὸν ἀκολουθοῦσι.
 Μία τέτοια τάξις φανεροῖ εἰς πράγματα πᾶ τρέχει,
 Τὸ ἄρχον καὶ ἀρχόμενον ὅποιαν ἔχουσιν ἔχει.
 Πόσον λοιπὸν τὰ λογικὰ πλάσματα χρισθῶσι
 Μ' εὐπειθειαν κ' ὑποταγὴν σὺν Ἀνακτα γὰρ ζῶσι.
 Αὐτὸς εἶναι μετὰ Θεὸν ὁ ἐξουσιαστὴς των,
 Ὁ πρύτανης τῶν ἀγαθῶν, καὶ φύλαξ τῆς ζωῆς των.
 Οἷοι κ' ἀνθρώπινοι ὁμοῦ νόμοι σφοδρῶς προσάξεν,
 Εἰς πίσιν καὶ ὑποταγὴν μικρὰς μεγάλης κράξεν,
 Πρὸ πάντων λέγει ἢ γραφὴ γὰρ κάμνωμεν δεήσεις
 Ὅτι πᾶν τῶν βασιλείων μας πάντοτε καὶ ἐπίσης *
 Καὶ πάλιν, γὰρ πιθώμεθα ἀρχαῖς ὑπερεχθισταῖς,
 Ὡς κατὰ θέλησιν Θεῷ τὸ κράτος κατεχέταται.
 Καὶ πᾶς ὁ ἀνδρισάμηνος τοιαύτη ἐξουσία,
 Ἐναντιῶται φανερὰ τῇ προσαγῇ τῇ θεῖα.
 Καὶ αὐθις, ἐν χειρὶ Θεῷ καρδία βασιλείας,
 Ὅτι καὶ νέουσι τῇ αὐτῇ κινεῖται, ἢ κ' ἀλλέως.
 Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος τῷ Καίσαρι, φωνάζει,
 Καὶ τῷ Θεῷ τὰ τῷ Θεῷ, ἀφύκτως μᾶς προσάξει *
 Τῷ τὴν τιμὴν ἔν, τὴν τιμὴν, τὸ τέλος τῷ τὸ τέλος,
 Καὶ τῷ τὸν φόβον νείματι τὸν φόβον κάθε μέρος.

Ἰδὲ λοιπὸν, ἀγαπητοί, ὡς δόγμα πίστεώς μας,
 Πρέπει νὰ ἐμπληρώσωμεν τὸ χρέος τὸ δικόν μας·
 Καὶ ὅλοι οἱ ὁμογενεῖς, καθὼς καὶ ἐξ ἀρχῆς μας
 Δὲν ἔγιν' ἑλλειψίς ποτὲ εἰς τὴν ὑποταγὴν μας,
 Νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὴν πίστιν ἐκ καρδίας,
 Μὲ ἄκραν μας ἐπιείθειαν καὶ μετὰ προθυμίας·
 Διατ' εἰμεθα ὑπόχρεοι εἰς ὅλα τὰ ἔλεη,
 Ὅπῃ ἀπολαμβάνομεν καὶ γέροντες καὶ νέοι,
 Οὐ μόνον νὰ προσφέρωμεν κάθε περισσίαν,
 Ἀλλὰ καὶ βδελυτῶμεθα καὶ κάθε ἀναρχίαν.
 Αὐτὸ εἶν' εὐαγγέλιον Θεοῦ, αὐτὸ ἡ σωτηρία,
 Αὐτ' εἶναι ἡ ἀληθινὴ πάντως ἡ σωτηρία·
 Κόποιος ἀλλίως συχαδῆ, εἶναι ἀπιπλισμένος,
 Καὶ φανερὰ παρὰ Θεοῦ ἐγκαταλειμμένος.
 Πάροικοι, παρπίδημοι πάντες ἐν βίῳ τῶδε,
 Για τῆτο μὴδὲ ἔχομεν μένεσαν πόλιν ἄδε,
 Ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν αἰεὶ θερμῶς ἐπιζητᾶμεν,
 Ἀν' ἔχωμεν ὑπομονὴν νὰ τὴν ἀξιωθῶμεν.
 Αὐτὰ ἀς τὰ φυλάξωμεν, Θεὸν ἀς φοβηθῶμεν,
 Καὶ εἰς τὸν Βασιλεία μας πιστῶς ὑποταχθῶμεν,
 Μὴ συμπεριφερόμενοι διδασκαίς ξένης ὅλως,
 Γνωρίζοντες καλῶτατα πῶς ταῦτα πάντα δόλος.
 Ταῦτα ποιῶντες ἅπαντες, ἐμμένοντες ἰδραίως,
 Κατ' ἄμφω καλῶς ἔξομεν, ζήσομεθα βιβαίως
 Ζωὴν ταύτην τὴν πρόσκαιρον καὶ ζωὴν αἰώνιαν,
 Ὡς πρέπει τοῖς ἐλπίζουσιν ἑρανῶν βασιλείαν.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΑΔΕΛΦΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΤΡΙΣΚΟΜΕΝΟΥΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΣΑΝ ΤΗΝ ΩΘΩΜΑΝΙΚΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΝ

ΓΡΑΙΚΟΥΣ.

Ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀναγνώσῃ τις μὲ θερμοσὴν τὴν περὶ μικρῆ δὲ τῷ τύπῳ ἐκδοθεῖσαν «Πατρικὴν Διδασκαλίαν» (*) δὲ νὰ πληροσρηθῆ, ὅτι τοιαύτη μωρὰ καὶ ἀντίθεος διδασκαλία εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐγεννήθῃ ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον τῆ εὐσεβῆ καὶ συνετῆ Πατριάρχου τῆ Ἱεροσολύμων, τῆ ὁποῖα τὸ ὄνομα ψευδῶς ἐπιφέρει. Οἱ ἀληθῆς συγγραφεὺς

(*) Ἀυτὴ ἐπιγράφεται ἔτσι: « Διδασκαλία Πατρικὴ, συνθεθεῖσα παρὰ τῆ Μακαριωτάτου Πατριάρχου τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ Κύρ Ἀγθίμου, εἰς ὠφέλειαν τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν· τῆν πρῶτον τυπωθεῖσα δι' ἰδίας δαπάνης τῆ παναγίου τάφου, ἐν Κωνσταντινοπόλει, παρὰ τῷ τυπογράφῳ Πογῶς Ἰωάννου ἐξ Ἀρμενίων. α ψ μ η.

Φαίνεται μάλλον να ἦναι ἐχθρὸς ἐπίσημος καὶ τῷ γένει τῶν Γραικῶν, καὶ τῆς θρησκείας τὴν ὁποίαν οἱ Γραικοὶ πρεσβεύουσι σήμερον. Βλέπων τὸ κατὰ τῶν βαρβάρων τυράντων τῆς Ἑλλάδος μῖσος αὐξανόμενον ἐπὶ μάλλον καὶ μάλλον, ἠθέλησεν ὁ φιλότιρκος συγγραφεὺς νὰ κοιμήσῃ τὴν δικαίαν τῶν Γραικῶν ἀτανάκτησιν, καὶ νὰ τῆς ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὸ νὰ μιμηθῶσι τὰ σημερινὰ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κινήματα πολλῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης. Διὰ νὰ συγκαλύψῃ τὸν δόλον ἀσφαλέστερον, ἐτόλμησε νὰ ψευδεπιγράψῃ εἰς τὰς φλυαρίας τῶν τοσβάσμιον ὄνομα τῷ Μακαριωτάτῳ Γεροσολύμων· καὶ νὰ φέρῃ εἰς μέσον διαφόρους μαρτυρίας τῆς Ἁγίας γραφῆς, διὰ νὰ πεισώσῃ φρονήματα ἐναντία εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν Χριστῶ καὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ εἰς αὐτὴν τὴν σταθερὰν τῶν τοσούτων αἰώνων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας περὶ ἐλευθερίας δόξαν. Ἀλλὰ διὰ νὰ διασκεδάσω πᾶσαν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς φέρει, ἄς ἐξετάσωμεν μὲ τὴν σάφην τῆς θρησκείας, ὅσα κατ' αὐτῆς τῆς θρησκείας πρεβάλλει ὁ κακόφρων συγγραφεὺς τῷ βιβλίῳ.

Εἶναι εἰς ὅλους γνωστὸν εἰς πόσῃν ἀκμῇν ἔφθασε τὴν σήμερον τῆς Τυρκῶν ἢ τυραννία. Οἱ ταλαίπωροι Γραικοὶ δὲν εἶναι πλέον κύριοι μήτε κτημάτων, μήτε τέκνων, μήτε τῆς ἰδίων αὐτῆς γυναικῶν. Ἡ τιμὴ καὶ ἡ ζωὴ των κρέμαται ἀπὸ τὴν θέλησιν ὅχι μόνον αὐτῷ τῷ πρωτοτυράνῃ, ἀλλὰ καὶ ἐκάστῃ ἀπὸ τῆς ἐλαχίστης αὐτῷ δούλης. Τίς δὲν ἠξεύρει τὸ πλῆθος τῆς Γραικῶν τῆς Κρήτης, ὅσοι, δεῖ νὰ φύγωσι τὰ τοσαῦτα δεινὰ, ἠναγκάσθησαν νὰ ἀρνηθῶσι τὴν πατρικὴν αὐτῆς θρησκείαν; Τίς ἀγνοεῖ τὰς βίας καὶ τὰς ἀρπαγὰς τῆς παρθένων, τῆς παίδων, ὅσαι καθ' ἡμέραν συμβαίνουσιν εἰς τὴν Θεσσαλονικίαν, ὥστε νὰ ἀναγκάζωνται οἱ ἀθλοὶ γονεῖς νὰ μακρύνωσιν ἀπὸ τὸν πατρικὸν οἶκον τὰ φίλτατα τέκνα, δεῖ νὰ τὰ ἐλευθερώσωσιν ἀπὸ τὴν ἀσέλγησαν τῆς βδελυρῶν Γιανιτζάρων; Τίς δὲν ἔφριξεν ἀκούων τὴν καταδυναστείαν, καὶ τὰς ἀφορήτους φόρους, ὅσους οἱ κατὰ πᾶσαν τὴν Τυρκικὴν Εὐρώπην εὐρισκόμενοι Γραικοὶ βιάζονται νὰ πληρώνωσι; Τίς δὲν ἐθρήνησε τὰς ἐκτοπισμὰς καὶ τὰς μετοικεσίας

τοσούτων Γραικῶν, ὅσοι μὴν ὑποφέροντες
 πλέον τὸν Ὠθωμανικὸν ζυγὸν ἐσκορπίσθη-
 σαν, εἰς διαφορὰς τόπους τῆς Ευρώπης; Καὶ
 μὲ ὅλα ταῦτα, ἀν' ἀκύσωμεν τὸν φιλότιρκον
 συγγραφεὴν, αὐτὸς ὁ ζυγὸς εἶναι τόσον ἐλαφρὸς
 ὅσον καὶ ὁ ζυγὸς τῷ Χριστῷ (Ματθ. ια. 30).
 Κατ' αὐτὸν, οἱ Φεύγοντες Γραικοὶ τὴν πατρίδα
 των δὲν ἔπρεπε νὰ ἀπολυθῆσιν τὴν ᾠδα-
 γελίαν τῷ Χριστῷ, ὁ ὁποῖος ἐδίδαξε ῥητῶς
 λέγων· « ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πό-
 » λει ταύτῃ, φεύγετε εἰς ἄλλην » (Ματθ.
 ι. 23.), ἀλλ' ἢ νὰ μαστίζωνται καὶ νὰ σφά-
 ζωνται ἀηλεῶς ἀπὸ τῶν τυράννων ὡς ἄλογα
 κτήνη, ἢ νὰ ἐνάγκαλιζοῦνται τὸν μωαμεθισμὸν.

Μᾶς ἐνθυμίζει ὁ ψευδοσυγγραφεὺς τῆς
 Πατρικῆς Διδασκαλίας τὸ ῥητὸν τῷ Ἀποστό-
 λῃ Παύλῃ « ἔκ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ἀπὸ
 » Θεοῦ » (Ρωμ. ιγ. Ι). Ἀλλ' ἔπρεπε, ἐ-
 πείδ' ἡ μετεχειρίσθη τῷ Παύλῃ τὴν μαρτυ-
 ρίαν, νὰ τὴν ἐμψέσῃ καὶ ὀλόκληρον, καὶ ὄχι
 νὰ σιωπήσῃ δολίως τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν
 ὁποῖαν ὁ Παῦλος ᾠδαγγέλλει τὴν εἰς τῶν
 Ἀρχόντων ὑποταγήν· « οἱ γὰρ ἄρχοντες

» (λέγει) ἐκ εἰσὶ φόβος τῆς ἀγαθῶν ἔργων,
 » ἀλλὰ τῆς κακῶν· θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι
 » τὴν ἐξουσίαν, τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἔξεις
 » ἔπαυτον ἐξ αὐτῆς » (Ρ'ωμ. ιγ. 3). Κατὰ
 τὴν διδασκαλίαν λοιπὸν τῷ Παύλῳ, εἰς μόνους
 τῆς νομίμης ἡγεμόνας εἶναι χρεωσμένῃ ἢ ὑπο-
 ταγῇ· εἰς ἐκείνους, λέγω, ὅσοι ἀκολουθεῖτε
 τῆς νόμης, κολάζουσι τὴν κακίαν, καὶ ἐπαυ-
 σι τὴν ἀρετὴν. Ἀλλὰ τίς δὲν ἠξεύρει ὅτι εἰς
 τὴν ἐπικράτειαν τῷ ἡμετέρῳ τυράνῳ συμβά-
 νει τὸ ἐναντίον; εἰς αὐτὴν πᾶς ἕνας ἔχει τὴν
 ἀδειαν νὰ πράξῃ τὰ πάνδενα κακὰ, ἀν-
 μόνον ἔχη τὸν τρόπον νὰ χορτάσῃ τὴν τυρ-
 κικὴν φιλαργυρίαν· εἰς αὐτὴν οἱ πτωχότεροι
 διὰ τῆς κολαζομένης, ἢ εἶναι παντάπασιν
 ἀδῶοι, ἢ δὲν ἔχουσι τὰ ἀναγκαῖα χρήματα
 δεῖ νὰ ἐξαγοράσωσι τὴν ὀφειλομένην εἰς τὰς
 κακουργίας αὐτῆς ποινὴν. Κατὰ τὴν διδασ-
 καλίαν λοιπὸν τῆς Ἀποστόλων, εἰς τοιαύτας
 πτωχόμους ἡγεμόνας, ὄχι τυφλὴ καὶ ἄλογος
 ὑπακοή, ἀλλὰ γενναῖα ἀντίστασις χρειάζεται.
 Καὶ τὴν τοιαύτην ἀντίστασιν καὶ μὲ τὸ ἔργον
 ἐδίδαξεν ὁ Παῦλος. Καθὼς ὁ διδάσκαλος

αὐτῷ Χριστῷ, ραπιζόμενος ἀδίκως, εἶπεν :
 « εἰ μὲν κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον θεῷ
 » τῷ κακῷ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις ; »
 (Κατὰ Γωάμ. ιη. 23.), τὸν αὐτὸν τρόπον
 καὶ ὁ Παῦλος, τυπτόμενος εἰς τὸ σῶμα,
 ὑποκρίνεται : « τύπτειν σε μέλλει ὁ Θεὸς
 » τοῖχε κεκοιναμένε· καὶ σὺ κάθη κρίτων με
 » κατὰ τὸν νόμον, καὶ ᾠδαιολογῶν κελεύεις
 » με τύπτεσθαι » (Πράξ. κγ. 3.). Ἄλ-
 λοτε πάλιν, βλέπων ὅτι ἐμελλε νὰ μασι-
 γωθῇ, ἀπεκρίθη πρὸς τὴν κριτὰν : « εἰ ἀν-
 » θρωπον Ρωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεις
 » ὑμῖν μασιζεῖν ; » (Πράξ. κβ. 25.).

Ὁ ψευδώνυμος συγγραφεὺς τῆς πατρικῆς
 διδασκαλίας, δεῖ νὰ δικαιώσῃ τὴν Φίλκς
 τῆς Ω΄θωμανῆς, ζητεῖ νὰ μᾶς πείσῃ, ὅτι
 τὴν « ἰσχυρὰν καὶ ὑψηλὴν βασιλείαν αὐτῆς »
 καθὼς αὐτὸς δὲν ἀσχύνηται νὰ τὴν ὀνομάζῃ,
 μὲ ὅλον ὅ,τι τὴν σήμερον αὐτὴ εἶναι ἢ ταπει-
 νοτέρα, ἀγκαλὰ ἢ πλεον ἀπάνθρωπος, καὶ
 ἀπ' αὐτὰς τὰς ἐλαχίστας τῆς Εὐρώπης τυραν-
 νίας, ὅτι, λέγω, αὐτὴν τὴν βασιλείαν τὴν
 ἠγείρειν οἰκονομικῶς ἢ θεῖα πρόνοια, διὰ

νὰ σπρίξη τὴς Γραικὲς, κλονιμένας καὶ χω-
 λαίνοντας ἤδη εἰς τὰ τῆς θρησκείας. Καὶ αὐ-
 τὴν τὴν νομιζομένην τῆς θείας προνοίας οἰ-
 κονομίαν δὲν ἐρυθρίᾳ νὰ ὀνομάζη « μυσήριον ».

Ἄν ἡμεῖς ἐχωλάναμεν εἰς τὰ τῆς θρησκείας,
 οἱ Ρῶσοι βέβαια, ἐπειδὴ πάντοτε κατ' ἴχθος
 ἠκολούθησαν τὰ φρονήματα τῆς Ἀνατολικῆς
 ἐκκλησίας, ἦτον ἀδύνατον νὰ μὴ χωλάνωσιν
 ὡς ἡμεῖς· καὶ μὲ ὅλον τῆτο ἀντὶ τῆ νὰ με-
 θεξῶσι καὶ αὐτοὶ ἀπ' αὐτὸ τὸ φρικτὸν μυ-
 σήριον, ἠλευθερώθησαν ἀπὸ τὸν ἀσυχρὸν ζυγὸν
 τῶν Σκυθῶν, εἰς καιρὸν ὅταν οἱ Γραικοὶ ἐκλι-
 ναν τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς Τερικικῆς
 τυραννείας. Ταύτην τὴν ἐναντίαν τύχην δύο
 ἔθνῶν ὁμοπίστων ἠθέλει θεωροῦμεν ὁ μα-
 ρὸς συγγραφεὺς ὀνομάσει « μυσήριον » ἀλλὰ
 « μυσήριον τῆς ἀνομίας », καθὼς λέγει ὁ
 Παῦλος, ἐνεργηθὲν ὄχι ἀπὸ τὴν θείαν προ-
 νοίαν, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἀπροσιόητον ἀφροσύνην τῶν
 Γραικορωμαίων Ἀυτοκρατόρων. Αὐτοὶ, παι-
 τάπασι διάφοροι ἀπὸ τῆς θερονοτικῆς Βασι-
 λεῖς τῆς Ρῶσσίας, καταπατήσαντες τῆς νό-
 μους, καταβαρύναντες τῆς ὑπηκόους μὲ φόρους

ἀνυποφόρους, μολύναντες τὴν Αὐτοκρατορικὴν αὐλὴν μὲ φόβους καὶ σφαγὰς τῶν οἰκείων, ἀμελήσαντες τὴν διοίκησιν τῆς βασιλείας, μετασχηματιζόμενοι ἐκ βασιλείων εἰς θεολόγους, κινῶντες καθ' ἑκάστην μωρὰς καὶ ἀπαυδύτους ζητήσεις περὶ δογμάτων, καὶ μηδεμίαν ἔχοντες φροντίδα τῆ ἡθικῆ τῆς θρησκείας μέρους, σκορπίζοντες ἀσώτως τὸν βασιλικὸν θησαυρὸν εἰς τὰς ἡδονὰς τῶν, ἢ μὲ μίαν ὑποκριτικὴν εὐλάβειαν καταδαπανῶντες τὰ ἀμὰτα καὶ τὰς ἰδρωτάς τῶν ὑπηκόων εἰς ἀνοικοδομὴν ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηρίων, καὶ ἀφίροντες εἰς ἐρήμωσιν τὰ ὀχυρώματα καὶ τὰ τεῖχη τῶν πόλεων, ἤυξῃσαν κατὰ μικρὸν τὴν ἐτιδαγὴν ἐπικράτειαν τῶν Τούρκων, ἕως ἧς τὸς ἀνετίβασαν καὶ εἰς αὐτὸν τῆ Βυζαντίκ τὸν θρόνον.

Μήτε αὐτὸς βέβαια ὁ συγγραφεὺς τῆς Πατρικῆς Διδασκαλίας δύναται νὰ μὲ συκοφαντήσῃ ὡς χωλαίνοντα εἰς τὰ τῆς θρησκείας, διότι ἀποδοκιμάζω τὸ πλῆθος τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μοναστηρίων· ἐπειδὴ ὁμολογεῖ, ὅτι αἰεὶ να » δεισιδαιμονία τινῶν τὸ νὰ λογιᾶζεν μέγαν » μισθὸν τὴν οἰκοδομὴν τῶν ἐκκλησιῶν ». Τῆτο
μόνον

μόνον εἶπεν ὀρθῶς μετὰ πολλῶν λήρων, ἀγκαλὰ ὄχι μὲ τέλος ὀρθόν, ἀλλὰ διὰ τὴν δικαιοσύνην καὶ πάλιν τὰς φίλους τοὺς Τούρκους, οἱ ὅποιοι δὲν συγχωρῶσιν εὐκόλως εἰς τὰς Γραμμάς τὴν ἀνέγερσιν τῆς θείων ναῶν. Ἡ ζήτησις ὅμως δὲν εἶναι πρὸς τὴν ἀνῆνα ἢ δὲν ἡναγ δεισιδαιμονία τὸ πᾶσι τοῖς ἐκκλησιῶν· ἐπρεπεὶν ὁ φιλόθεκος συγγραφεὺς τὴν μᾶς δείξῃ μὲ ποῖον νόμον, μὲ ποῖον δικαίωμα κωλύσῃ τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησιῶν οἱ Τούρκοι. Ὅταν ὁ Χριστὸς ἔλεγεν· « ἔρχεται ἡ ὥρα, ὅτε ἔτε ἐν πᾶσι ὄρει τέτω, ἔτε ἐν Γε- » ρουσολύμοις προσκυνήσετε πρὸς Πατρί » καὶ ὅτι « πνεῦμα ὁ θεὸς, καὶ τὰς προσκυνήσας » αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσ- » κυνεῖν » (Κατὰ Ἰωάν. δ. 21 καὶ 24.) ἐπρόβλεπε βέβαια καὶ τὰς ἀληθεῖς ἐκείνας καὶ πνευματικὰς προσκυνητὰς τῆς παλαιᾶς ἐκκλησίας, ἀναγκασμένους εἰς τὴν Θεῶν τὴν « λο- » γικὴν λατρείαν » καθὼς ὁ Παῦλος τὴν ὀνομάζει (Ρώμ. ιβ. Ι.), καὶ τὰς σημερινὰς ὑλικὰς χριστιανὰς, οἱ ὅποιοι ἀμελήσαντες τὰ βαρύτερα τῆς νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν

ἔλεον, καὶ τὴν πίσιν, ὑποδεκατῦσιν, ὡς ποιεῖ οἱ Φαρισαῖοι, τὸ ἡδύσμον, καὶ τὸ ἄνηθον, καὶ τὸ κύμινον (Ματθ. κγ. 23.)· οἱ ὅποιοι, ἀντὶ τῆ νὰ ἐλεήσωσι τὴν χήραν καὶ τὸν ὀρφανόν, ἀντὶ τῆ νὰ συστήσωσι σχολεῖα μὲ μικρὰν χρημάτων συνεισφορὰν, φροτιμῆσι τὰς ἀνοικοδομὰς τῆ νὰων, ἢ τὴν πολυδάπανον φροσκύνησιν τῆ νὰ Ἱεροσολύμων, ὅχι δὲ νὰ ἀναζωπυρήσωσι τὸ ἀπεισεσμένον εἰς τὰς καρδίας των τῆς πίσεως πῦρ, ἀλλὰ δὲ τὴν κενοδοξίαν τοῦ νὰ ὀνομάζονται «χατζίδες» ἤχην νὰ γένωσιν (ὡ ποία καλαισχύνη!) ὁμῶνυμοι τῆ νὰ ἀσεβῶν φροσκυνητῆ νὰ τῆς Μέκας.

Ἄν ὁ συγγραφεὺς τῆς Πατρικῆς Διδασκαλίας ἦτον ἀληθῶς ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης τῆ νὰ Ἱεροσολύμων, ἤθελε βέβαια λαλήσῃ διεξοδικώτερον κατὰ τῆ νὰ τοιῶτων ψευδοχριστιανῶν, καὶ κατ' ἐκείνων μάλισα τῆ νὰ ἀγαξίων ἱερέων, ὅσοι ἀντὶ τοῦ νὰ ζηλῶσι νὰ ἐξαλείψωσι τὰς τοιαύτας ἀντιθέας δεισιδαιμονίας, σπικδάζωσιν ἐξ ἐναντίας νὰ τὰς σπρίζωσιν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀπλησέρων· ὅσοι μετέβαλον τὰς οἰκας τῆς φροσευχῆς εἰς σπῆ-

λαια λησῶν (Ματθ. κα. Ι 3.), πωλῆντες
 ἐνεργουθριάσως καὶ μυσῆρια, καὶ ἔυλογίας, καὶ
 αὐτὰς τὰς πρὸς Θεὸν ἰκεσίας· ὅσοι, καθὼς
 λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἔκαμαν πορισ-
 μὸν τὴν εὐσέβειαν (Τιμοθ. Α. σ. 5.), καὶ
 μὴν ἀρκῆμοι, καθὼς αὐτὸς, εἰς τὰς ἀναγ-
 καίας διατροφῆς καὶ σκεπάσματα (Αὐτ. σ.
 8.), νομίζουσι τὸν βίον ἀβίωτον, ἀνὰ δὲν τρυ-
 φῶσιν ὡς Σαρδανάπαλοι· ὅσοι, ἀντὶ τοῦ νὰ
 μιμηθῶσι τὸν μακάριον τῆτον Ἀπόστολον,
 καὶ νὰ λέγωσι μετ' αὐτὸν· « ἔδὲ δωρεὰν ἄρτον
 » ἐφάγομεν ὡς τίς, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ
 » μόχθῳ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι πρὸς
 » τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν (Θεσσαλ.
 Β. γ. 8.), φερόμενοι ὡς λιμώττοντες
 λόκοι τὰς Ἐπαρχίας, διὰ νὰ ἀρπάξωσιν ἀνη-
 λεως δὲ τῶν πεινῶντων χριστιανῶν τὰ σώμα-
 τα τὸν ὀλίγον ἐκεῖνον ἄρτον, τὸν ὁποῖον καὶ
 αὐτὴ τῶν Τέρκων ἡ ἀπλησία ἐντρέπεται νὰ
 ἀρπάσῃ.

Εὐκόλον εἶναι νὰ καταλάβῃ τις δὲ τὰ ταῦ-
 τα, ὅτι οἱ τοιοῦτοι πλεονέκται πρέπεται νὰ
 φοβῶνται τὴν κατατροφὴν τῶν Τέρκων ὡς

ἰδίαν αὐτῶν καταστροφὴν, καὶ τῶν Γραικῶν
 τὴν ἐλευθερίαν ὡς ἀπαρηγόρητον αὐτῶν δυ-
 συχίαν. Εἰς ποίαν ἐλευθέραν, ἢ καὶ μετρίως
 εὐνομημένην διοίκησιν, δύνανται αὐτοὶ νὰ
 περᾶξωσιν ὅσας πᾶνομίας περᾶτῃσιν ἀπό-
 βως ὑπὸ τὴν ἀνομον ἐπικράτειαν τῶν Τέρ-
 κων; Ὅταν οἱ νόμοι, καὶ ὄχι αἱ αὐτογνώ-
 μονες ἀποφάσεις τῶν ἡγεμόνων, κυβερνῶσι
 τὰς Γραικὰς, δύνανται πλεόν οἱ μισῶτοι
 ποιμένες (καὶ δὲν λέγω, ἀπαγε! ὄλως
 τοιάυτης.) νὰ ἀπειλῶσι χωρὶς αἰτίαν, νὰ
 παιδεύωσι χωρὶς ἔγκλημα, νὰ ἀφορίζωσι καὶ
 νὰ ἐξεκκλησιαάζωσι χωρὶς ἐξέτασιν καὶ κρίσιν
 ὄντινα θέλωσι, ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ περᾶτῃσιν τὰ
 τῶν Τέρκων; Ἄς πᾶβάλῃ ὅστις θέλει
 πολλὰς τῆ ἱερατικῆς τάγματος τῶν ἡμετέ-
 ρων μὲ τὸν κλῆρον τῆς Ρωσίας, ἀφ' ἧ ὁ ἀοίδι-
 μος ἐκεῖνος Πέτρος ἀνεμόρφωσε τὰ ἥδη τῶν
 ἐκκλησιαστικῶν· καὶ θέλει εὖρη τὰς ἡμετέρας
 διαφέροντας ἀπ' ἐκείνης ὅσον διαφέρει ἡ νύξ
 τῆς ἡμέρας. Καὶ πόθεν ἡ τοσαύτη διαφορὰ;
 ἐκ τῆς βέβαια, ὅτι εἰς ἡμᾶς, καὶ ὄχι εἰς
 τὰς Ρώσους παρεχώρησεν ὁ Θεὸς νὰ ἐνεργη-

Θῆ τὸ « μυστήριον τῆς ἀνομίας ».

Καὶ ἐπειδὴ ὅλα ταῦτα καὶ ἄλλα μυρία κακὰ προέρχονται ἀπὸ τὴν ψευδάνομον τῆς Τούρκων διοίκησιν, ψεύδεται λοιπὸν ἀνασχύτως ὁ ψευδῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἱεροσολύμων κρυπτόμενος Φιλότιρκος συγγραφεὺς, ὅταν λέγῃ, ὅτι « ἡ ὑποταγὴ εἰς αὐτὴν τὴν » διοίκησιν δὲν προξενεῖ κανένα ἐμπόδιον ἢ » βλάβην εἰς τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν ». Ἐλισμόνησεν ἄρα τὰς ἀποσατήσαντας Γραμμὰς ἀπὸ τὴν Φρησκείαν τῆς ἰδίων προγόνων, διὰ τὴν τυραννίαν τῆς Τούρκων· τὰς καταδυναστείας ὅσας ὑποφέρουσι καθ' ἑκάστην οἱ ἀδύνατοι Γραμμοὶ ἀπὸ τῆς ὁμογενεῖς των πλεονεξίας, ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτῶν ποιμένας· τὴν δεινὴν ἀμαθίαν τῶν πολλῶν, καὶ τὰς ἀπ' αὐτὴν γεννηθείσας δεισιδαιμονίας; ἢ νομίζει τάχα ὅλα ταῦτα ὠφέλιμα εἰς ψυχικὴν σωτηρίαν;

Ψεύδεται πρὸς τέτοις ὅταν ὀνομάζῃ τὴν ἐλευθερίαν « ἐπιπόνησιν τῆς πονηρῆς διαβολῆς, » ἐναντίαν εἰς τὴν θεῖαν γραφὴν καὶ ἀποστολικὴν διδασκαλίαν ». Ἰδομεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Χριστὸς προαγγέλλει, ὅταν μᾶς διώ-

κωσιν εἰς μίαν πόλιν, νὰ Φεύγωμεν εἰς ἄλ-
 λην· ὅτι ὁ Παῦλος ἔφυγε τὴν μασίγωσιν,
 Φανερωῶν ἑαυτὸν ἐλεύθερον καὶ πολίτην Ρῶ-
 μαῖον. Σιωπῶ τὲς Μακκαβαίικς, τὲς ὁποίικς
 ἡ Ἐκκλησία δοξάζει, ὡς ἀνδρείως πολεμή-
 σαντας, καὶ ἀντισταθέντας εἰς τὴν τυραννίαν
 τῆ Ἀντιόχου. Ἀρκῶμαι μόνον νὰ ἀναφέρω
 αὐτὰ τῷ Θεῷ τὰ λόγια πρὸς τὲς Ἰσραηλί-
 τας, ὅποταν αὐτοὶ, μὴ θέλοντες πλεόν νὰ
 κυβερνῶνται ἀπὸ τὲς Κριτάς των, ἐζήτησαν
 βασιλεία. Διὰ τὰ τὲς ἀπορέψῃ ἀπὸ τὴν ἄλο-
 γον ταύτην ἐπιθυμίαν (καὶ σημείωσαι ὅτι
 ἐζήτησαν βασιλεία ὁμογενῆ καὶ νόμιμον, ὄχι
 βάρβαρον καὶ ἀλλογενῆ τύραννον), ἰδὲ τί
 λέγει πρὸς αὐτὲς ὁ Θεὸς διὰ τῆ Σαμυὴλ·
 « τῆτο ἔσται τὸ δικαίωμα τῆ βασιλείως, ὅς
 » βασιλεύσει ἐφ' ὑμᾶς. Τὲς υἱὲς ὑμῶν λή-
 » ψεται, καὶ θήσεται αὐτὲς ἐν ἄρμασιν
 » αὐτῆ, καὶ ἐν ἰσπιεύσιν αὐτῆ, καὶ πωτρέ-
 » χοντας τῶν ἁρμάτων αὐτῆ. Καὶ θήσει
 » αὐτὲς ἑαυτὰς ἑκατοντάρχους, καὶ χιλιάρχους,
 » καὶ θερύζειν θερισμὸν αὐτῆ, καὶ τρυγᾶν
 » τρυγητὸν αὐτῆ, καὶ ποιεῖν σκεύη πολεμικὰ

» αὐτῆ, καὶ σκευὴ ἀρμάτων αὐτοῦ. Καὶ τὰς
 » θυγατέρας ὑμῶν λήφεται εἰς μυρεψὸς, καὶ
 » εἰς μαγειρίας, καὶ εἰς πιασάσας. Καὶ τὸς
 » ἀγρὸς ὑμῶν καὶ τὸς ἀμπελῶνας ὑμῶν, καὶ
 » τὸς ἐλαιῶνας ὑμῶν τὸς ἀγαθὸς λήφεται,
 » καὶ δώσει τοῖς δέλοισι ἑαυτῆ. Καὶ τὰ σπέρ-
 » ματα ὑμῶν, καὶ τὸς ἀμπελῶνας ὑμῶν ἄπο-
 » δεκατώσει, καὶ δώσει τοῖς εὐνέχοις αὐτῆ καὶ
 » τοῖς δέλοισι αὐτῆ. Καὶ τὸς δέλους ὑμῶν,
 » καὶ τὰς δέλας ὑμῶν, καὶ τὰ βυκόλια
 » ὑμῶν τὰ ἀγαθὰ, καὶ τὸς ὄνους ὑμῶν λή-
 » ψεται, καὶ ἄποδεκατώσει εἰς τὰ ἔργα
 » αὐτοῦ. Καὶ τὰ ποίμνια ὑμῶν ἄποδεκαλώ-
 » σει, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθε αὐτῶν δούλοι. Καὶ
 » βοήσεσθε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ πρῶτος
 » βασιλείως ὑμῶν, ἧ ἐξελέξασθε ἑαυτοῖς,
 » καὶ ἐκ ἐπακίσειται κύριος ὑμῶν ἐν ταῖς
 » ἡμέραις ἐκείναις, ὅτι ὑμεῖς ἐξελέξασθε ἑαυ-
 » τοῖς βασιλέα » (Βασιλ. Α. η. ΙΙ--ΙΔ.).

Καὶ ταῦτα μὲν ἔλεγεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸς
 Ἰσραήλ, διὰ τὸ τὸς διδάξῃ, ὅτι κτίσας τὸν
 ἄνθρωπον ἐλεύθερον καὶ αὐτεξέτιστον, ἡ βυβλή
 τῆ ἦτον νὰ μείνῃ πάντοτε τριῦτος, μὴν ὑπο-

τασόμυθος πωλὴν εἰς αὐτὰς τὰς νόμους, καὶ
 ὄχι ποτὲ εἰς τὰς αὐτογνώμονας βεβλήσεις
 τῶν ὁμοιοπαθῶν τῶ ἀνθρώπων. Ἡ δὲ Νέα
 Διαθήκη, καὶ ἡ εἰς αὐτὴν δεμελιωμένη τῶν
 Γραμμῶν Θρησκεία μήπως ἐδίδαξαν ἄλλα
 πρὸ ἐλευθερίας; Ὅσους μετὰ προσοχῆς
 ἀναγνώσει τὸ Εὐαγγέλιον, τὰς Πράξεις καὶ
 τὰς Ἐπιστολάς τῶν Ἀποστόλων, θέλει παν-
 ταχῶς εὕρη μίαν δημοκρατικὴν ἰσονομίαν,
 μίαν ἐλευθερίαν φρόνιμον, πενωρισμένην ὑπὸ
 μόνου τῶ νόμου. « Οὐκ ἐνὶ Γεθαῖος, ἐδὲ
 » Ἕλληνας· ἐκ ἐνὶ δούλος, ἐδὲ ἐλεύθερος· ἐκ
 » ἐνὶ ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ἡμεῖς εἰς
 » ἔστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ » (Γαλάτ. γ. 28.).
 Καὶ βέβαια, ἀνὸ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος τῆς
 διδασχῆς τῷ Χριστῷ, ἦτον ἡ βελτίωσις τῆς ἀν-
 θρωπίνης ψυχῆς, πῶς ἠδύνατο νὰ περῆξῃ
 τὴν ἀρετὴν ὁ ἀνθρώπος, ἀνὸ δὲν ἦτον ἐλεύ-
 θερος; Νομίζει τάχα ὁ φιλότιρκος Συγ-
 γραφεὺς, ὅτι τὸ δὲ φόβον ἀνθρωπίνης ποι-
 νῆς περῆξόμενον ἀγαθὸν λογίζεται σιμὰ εἰς
 τὸν Θεὸν ὑρετή; νομίζει ἀληθῶς σώφρονα
 ἐκεῖνον, ὅσους ἀπέχῃ μακρὰν ὑπὸ τὰς πόρνας,

ὄχι δὲ τὴν συνείδησιν, καθὼς λέγει ὁ Παῦλος (Ρ'ωμ. ιγ. 5.), ἀλλὰ δὲ τὴν ἄλογον ὀργὴν ἐνὸς ἀνόμου τυράννου, ὁ ὁποῖος κολάζει τὴν πορνείαν, δὲ ἐὰν γεμίσῃ τὸν θησαυρόν τε ὑπὸ χρυσίον, καὶ ὄχι μὲ σκοπὸν τῆ ἐὰν σωφρονίσῃ τὸν πορνεύσαντα.

Διδάσκουσι, γὰρ, ὁ Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι τὴν ὑποταγὴν εἰς τὴς κυρίως· ἀλλ' εἰς ποίους κυρίως; εἰς ἐκείνους, ὅσοι « τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχουσι » (Κολοσσ. δ. Ι). Περὶ δὲ τῶν ἀδίκων καὶ τυραννικῶν κυρίων, ὅσοι, ὡς οἱ Τῦρκοι, σοχάζονται μόνον ἑαυτὸς ἀξίως καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς εὐδαιμονίας, καὶ μεταχειρίζονται τὴς ὑπ' αὐτὸς μὲ ἀσυγκρίτως φειασοτέραν ἀσπλαγχνίαν ἀφ' ὅσων δεικνύουσι καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἄλογα κλήνη, ὅσοι ἀνόμως καὶ χωρὶς κρίσεως ἀδικεῖσιν, ἀτιμάζουσι, σφάζουσι τὴς ὑπηκόους, ὅσοι, φροσάσασιν ὅ,τι κωλύει, καὶ ἀπαγορεύουσιν ὅσα συγχωρεῖ ὁ νόμος, τί λέγει ὁ Ἀπόστολος Πέτρος; « φειδαρχεῖν » δεῖ Θεῶν μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις » (Πραξ. ε. 29). Καὶ τῆτο ἄλλο δὲν σημαίνει πλὴν

ὅτι πρέπει νὰ πειθαρχῶμεν εἰς τὰς νόμους· ἐπειδὴ οἱ νόμοι ἄλλο δὲν εἶναι πλὴν ἢ ὁμόφωνος καὶ κοινὴ γνώμη ἐνὸς λαοῦ, ἢ δὲ φωνὴ τῆ λαοῦ, εἶναι φωνὴ τῆ Θεοῦ.

Διδάσκουσι, ναί, ὁ Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι τὴν ὑπομονὴν τῆς πειρασμῶν· ἀλλὰ ποίων πειρασμῶν; τῆς ἀρεύκτων, καὶ τῆς ὁποίων δὲν εἶναι μήτε ἴαμα μήτε ὄψαμβία. Ὅταν ὅμως δύναται τις νὰ φύγη καὶ τὰς πειρασμὸς καὶ τὰς πειράζοντας, τί μας διδάσκει ἢ θρησκεία; «ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς » ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς ἄλλην » (Ματθ. ι. 23). Τῆ Χριστῶ τὸν λόγον λοιπὸν ἐπλήρωσαν ὅσοι Γρακοὶ μετῴκηθησαν ἀπὸ τὴν πατρίδα των, διὰ νὰ φύγωσιν ὄχι μόνον τὰ παρόντα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐνδεχόμενα καὶ μέλλοντα δεινά· ἐπειδὴ τίς ἐδύνατο νὰ τὰς βεβαίωσῃ ὅτι οἱ ἀπόγονοι τῆς τρίτης ἢ τετάρτης αὐτῆς γενεᾶς δὲν ἤθελε μισθῶσιν ἀπὸ τῆς ἀσελγεῖς Τύρκης, ἢ δὲν ἤθελε βιασθῆν νὰ ἀρνηθῶσι τὸν Χριστὸν καὶ νὰ προσκυνηθῶσι τὸν Μωάμεθ; Φρονιμώτεροι λοιπὸν καὶ εὐσεβέστεροι ἐφάνησαν κατὰ τῆτο

οἱ μετοικιδεῖνες Γραικοὶ ὡρᾶ τὸν Φιλότιτρον συγγραφέα· ὁ ὁποῖος ἀνερευθριάσως σπικτάζει νὰ συγκαλύψῃ τὴν ἀσχημοσύνην τῆς Τέρκων, μῆτε ἐντρέπεται νὰ μᾶς διδάσκη τὴν εἰς αὐτὰς ὑποταγὴν, ἤγειν νὰ ὑποφέρωμεν τὰς ἀδικίας, τὰς ἀρπαγάς, τὰς ἀσελγείας, τέλος καὶ νὰ τερκίσωμεν περὶ τιμώτερον ὡρᾶ νὰ φύγωμεν τὴν τυραννίαν αὐτῆς.

Ἄλλ' οἱ Γραικοὶ φρίττοντες φράσσουσι τὰς ἀκοὰς εἰς τοιαύτην σατανικὴν διδασκαλίαν, καὶ πληροφορημένοι, ὅτι δὲν εἶναι ἕδεμία μετοχὴ δικαιοσύνη καὶ ἀνομία, ἕδεμία κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος, ἀκύβησι τὴν διδασκαλίαν τῆς ἱεραῆς αὐτῆς θρησκείας, ἡ ὁποία κράζει πρὸς αὐτὰς λέγεται· « ἐξέλθετε ἐκ μέσων αὐτῆς καὶ ἀφορίσθητε » (Κορινθ. Β. σ. 14-17.). Φεύγουσι λοιπὸν οἱ Γραικοὶ τὰς Τέρκων δικαίως, ἐν ὅσῳ δὲν δύναται νὰ τὰς διώξωσιν· ἀλλ' ὅταν ὁ διωγμὸς τῶν τυράννων φανῆ ἔυκολος, δικαιοτέρον εἶναι τότε νὰ διώξωσι τὰς λησὰς, οἱ ὁποῖοι δὲν παροικῶσι πλὴν τριακοσίαις πενήτηκοντα σχεδὸν χρόνους εἰς τὴν Ἑλλάδα,

ὅσα νὰ ἐξοριθῶσιν αὐτοὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος, τὴν ὁποίαν ὑπὲρ τρεῖς χιλιάδας ἐτῶν ἤδη κατοικῆσι.

Καὶ τόσον εἶναι δίκαιος καὶ εἰς τὸν Θεὸν εὐάρεστος τῶν τυράννων ὁ διαγμός, ὥστε καὶ αὐτὴ τῶν Γραικῶν ἢ Ἐκκλησία, δὲν ἔπαυσε ποτὲ νὰ καταράται τὸν τύραννον, καὶ νὰ ζητῇ ἐκδίκησιν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ψάλλουσα μέχρι τῆς σήμερον τὸ ὁποῖον καὶ περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Ἑλλάδος ἔψαλλε. « σῶσον » Κύριε τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου, νίκας τοῖς Βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρέμενος, καὶ τὸ σὸν φυλάττων δὲ τῷ σαυρῶ σου πολίτευμα ». Ἐρωτῶ τὸν ψευδώνυμον τῆς Πατρικῆς Διδασκαλίας συγγραφεύα, τίνες εἶναι οἱ βάρβαροι ἔσθι, τὲς ὁποῖες καταράται ἡ Ἐκκλησία, πλὴν οἱ Τῦρκοι. Τίνες εἶναι οἱ Βασιλεῖς, εἰς τὲς ὁποῖες εὐχεται νίκας κατὰ βαρβάρων, πλὴν οἱ Γρηγορωμαῖοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως Αὐτοκράτορες, πρὶν τῆς καταστροφῆς των, καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν αὐτῶν, οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Ρωσίας, ἢ ὁποιαδήποτε ἄλλη τῆς

Εὐρώπης ἡγεμονία, ἐλείψασα τὴν ἀπαρηγόρητον τῆς Γραικῶν δυσυχίαν, ἤθελε μελετήσῃ τὴν καταστροφὴν τῆς τυραννῆς. Ὑποκρίνεται ὁ φιλότιρκος συγγραφεὺς φόβον, μήπως τάχα ἡ ἐλευθερία ἀνατρέψῃ τὴν ἱεράν τῆς Χριστοῦ θρησκείαν· καὶ μὲ αὐτὸ φανερώναι ἀναντιρρήτως ὅτι πειθεύει πλεον τὸν Μωάμεθ ὡς τὸν Χριστὸν. Ἄν ἡ πᾶσι τῆς Ἐκκλησίας προφητεία τῆς Γ' οὐσίας ἦναι ἀληθῆς· « καὶ πύλας ἅδ' ἐκ κατασχύσεσιν αὐτῆς » (Ματθ. 15. 18.), μὴ δὲν δύναται ὁ Χριστὸς νὰ φυλάξῃ μὲ μέσα καὶ τρόπους εἰς ἡμᾶς ἀκαταλήπτως τὴν Ἐκκλησίαν τε; ἢ τάχα δὲν εὑρίσκειν ἄλλο μέσον, ὡς τὴν μισόχριστον τῆς Ὀθωμανῶν θρησκείαν, διὰ νὰ σπρίξῃ τὴν ἰδικὴν τε; ἄλλο μέσον νὰ σώσῃ τὰ πρῶτά τε πλὴν τῆς νὰ τὰ ὡσαύτως εἰς αὐτὸ το σῶμα τῆς λύκῃ; Καὶ τίς ἤκουσέ ποτε τοιαύτην φρικτὴν βλασφημίαν; Ἐξ ἐναντίας, ἐπειδὴ τῆς Τέρκων ἡ τυραννία ἠλάττωσε κατὰ πάντας τρόπους τὸν δειθμόν τῆς ἀληθινῶν πειθῶν, ἐπειδὴ, ἂν ἐπὶ πλεον διαμείνῃ, κινδυνεύει νὰ ἐξαλείψῃ ὅλο-

τελῶς τὸν χριστιανισμόν, θέλωσα ἢ πρόνοια
 τῆ Θεᾶ νὰ δείξη τὴν φρονητείαν ἀψευδῆ
 « καὶ πύλα ἀδύα ἐκατισχύουσιν αὐτῆς »
 ἀπεφάσισε τὴν καταστροφὴν τῆς Ὀθωμανι-
 κῆς τυραννίας.

Οἰκτείρει ὑποκριτικῶς ὁ συγγραφεὺς τὴν
 γαλινοτάτην Ἀριστοκρατίαν τῶν Ἑνετῶν ,
 θρηνεῖ καὶ κλαίει τὴν μεταβολὴν τῆς Ἰτα-
 λίας. Ἦτον τόσον γαλιπὴ ἢ Ἀριστοκρατία
 τῶν Ἑνετῶν , ὥστε δὲν ἠθέλησε ποτὲ νὰ συγ-
 κατανεύσῃ εἰς τὸ νὰ ἔχουσιν οἱ Γραικοὶ εἰς
 τὴν αὐτῆς ἐπικράτειαν, ἐκκλησίαν ἐλευθέραν
 ὑπὸ τὴν Παπικὴν τυραννίαν. Ἦτον τόσον
 γαλιπὴ, ὥστε ἐδέχετο ἀνεξιτάτως τὰς κατ' ἀλ-
 λήλων συκοφαντίας τῶν πολιτῶν, καὶ ἐκό-
 λαζε πολλάκις μὲ θάνατον τὰς περὶ πολι-
 τικῶν ὑποθέσεων ἡσύχης συνομιλίας, καὶ
 ἤθελεν ἦσαν παντάπασιν ἀβλαβεῖς εἰς τὸ
 πολιτικὸν αὐτῆς σύστημα. Ἦτον τόσον γα-
 λιπὴ, ὥστε ἐσυγχώρει τὰς κατ' ἀλλήλων φό-
 νους καὶ τὰς σφαγὰς τῶν νησιωτῶν αὐτῆς
 ὑπηκόων μὲ τὸ μέσον τῆ χρυσίῳ. Δὲν εἶναι
 πρᾶγμα ἀληθῶς ἀξίον θρήνου, τὸ νὰ παύ-

πωσιν οἱ τοσῶτοι Φόνοι δὲ μέσα τῶν νόμων
 καὶ τῆς ἐλευθερίας; Δὲν εἶναι θρήνων ἄξιον,
 κατὰ τὸν συγγραφέα, τὸ νὰ μὴ τυρανῆται
 πλεόν ἢ Ἰταλία ὑπὸ τοσούτους ἀναιδεῖς καὶ
 ἀπανθρώπους ἡγεμονίσκους; Δὲν εἶναι ὀδυρ-
 μῶν καὶ δακρύων ἄξιον (καὶ ἐδῶ ὁ συγγρα-
 φεὺς φαίνεται ὄχι μόνον τῷ Μωάμεθ, ἀλλὰ
 καὶ τῷ Πάπα φίλος) τὸ νὰ κρημνισθῇ ὁ
 Μακαριώτατος Πάπας ὑπὸ τὸν θρόνον τε,
 νὰ σερηθῶσιν οἱ ἐξοχώτατοι Καρδινάλιοι
 τὰς τρυφὰς των, νὰ μὴν ἔχωσι πλεόν μήτε
 ἐρωμένους μήτε ἐρωμένους· εἰς ὀλίγα λόγια, τὸ
 νὰ ταπεινωθῇ ὑποκάτω εἰς τὴν ἀκαταμάχη-
 τον ἰσχὺν τῶν νόμων ὁ τύφος καὶ ἡ ἀλαζονεία
 τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας; Δὲν εἶναι δα-
 κρύων ἄξιον τὸ νὰ μὴν ἔχη πλεόν ἢ Ρώμη
 τὴν ἐξουσίαν νὰ εὐνεχίζῃ ἀδῶα νεογέννητα
 βρέφη, δὲ νὰ ψάλλωσιν ἔπειτα φθάνοντα
 εἰς ἡλικίαν τὰς θείας ὕμνος εἰς τὰς ἐκκλη-
 σίας, καθὼς ποιεῖ οἱ Κορύβαντες εἰς τὸν ναὸν
 τῆς Κυβέλης; Δὲν εἶναι θρήνων ἄξιον τὸ νὰ
 παύσῃ πλεόν τὸ κατὰ τῶν Γραικῶν ἄλογον
 μῖσος τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας; τὸ νὰ δά-

πίνονται εἰς μνήματα, καὶ ὄχι πλέον νὰ ῥίπνυνται ὡς ἀλόγων κτηνῶν πτώματα εἰς τοὺς ἀφειδρῶνας, καὶ πᾶσαν τὴν Παπικὴν ἑπικράτειαν, οἱ νεκροὶ τῆς Θαλασσιῶρον Γραικῶν; Ὅλα τὰῦτα τὰ πάνδεινα κακὰ, ἦσαν ἀποτελέσματα τῆς τυραννίας, εἰς τὴν ὁποίαν ὡς ἀπὸ Θεοῦ συσταθείσων ἔξουσίαν νὰ πειθαίμεθα μᾶς συμβαλεῖ· ὅλα τὰῦτα καταργήθησαν σήμερον διὰ τῆς ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν « ἑπινοήσιν τῆς « πονηρῆς ἀβόλης » ὀνομάζει ὁ φιλότιμος καὶ φιλόπαπτος συγγραφεὺς: καὶ μὲ τοιαύτας ἀνηχηστικὰς βλασφημίας ἐλπίζει νὰ ἀπατήσῃ τὴς Γραικὸς ὁ ἀνόητος!

Ἀφ' οὗ μὲ μαρτυρίας ἢ κολοβάς, ἢ κακῶς ἐξηγηθείσας τῆς ἀγίας Γραφῆς ἐσπίδασε δολίως νὰ μᾶς διδάξῃ τὸ μῖστος τῆς ἐλευθερίας, μετασχηματίζεται αἰφνιδίως ἐκ θεολόγου εἰς φιλόσοφον, καὶ προσπαθεῖ νὰ μᾶς πείσῃ καὶ μὲ μόναις ταῖς λογικὰς ἀποδείξεις, ὅτι ἡ πολιτικὴ ἐλευθερία εἶναι πρῶτον ἀνυπόστατον. Μιᾶσαι τέτα δὲν ἴδωμεν πλὴν τὴν κακοφροσύνην τῆς θεολογίας· ἐντεῦθεν θέλει ἴδωμεν καὶ τὴν παντελῆ ἀφροσύνην τῆς φιλοσοφίας.

« Πλὴν

« Πλὴν, ὡς ἐξετάσωμεν (λέγει) καὶ
 » ἐπισημονικώτερον τὸ ὄνομα αὐτὸ τῆς ἐλευ-
 » θερίας, κ. τ. λ. » Ἐπειτα ὁ ἐπισημονικώ-
 » τος ἕτος νῆς προβάλλει τρία εἶδη ἐλευ-
 » θερίας, τὰ ὁποῖα ἕτως ὀρίζει· « ἐλευθερία
 » ἀληθῆς εἶναι πρῶτον ἢ διάθεσις τῆς λογι-
 » κῆς ψυχῆς, ἥτις προδηγετεῖ χάριτι Θεῷ
 » τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ καλόν, χωρὶς ὅμως νὰ
 » τὸν βιάσῃ· ἢ τοιαύτη ἐλευθερία ὀνομάζε-
 » ται αὐτεξέσιον ». Ἀλλ' ἐπειδὴ, ὡς φιλό-
 » σοφε, τὸ αὐτεξέσιον τῆτο εἶναι δῶρον Θεῷ,
 » δοθὲν εἰς τὸν ἄνθρωπον, διὰ νὰ τὸν ὀδηγῇ εἰς
 » τὴν ἀρετὴν, οἱ Τῆρκοι λοιπὸν, καὶ πάντες
 » ἀπλῶς οἱ τύραννοι, εἶναι πάσης ἀποστροφῆς
 » ἄξιοι, ὡς ἀφαιρῦντες ἀπὸ τῆς τυραννεμένης
 » ἐκεῖνο τὸ μέσον, τὸ ὁποῖον ἐμελλε νὰ τῆς
 » ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ἀρετὴν· οἱ τυραννέμενοι λοι-
 » πὸν ἔχουσι τὸ ἀναπαλλοτρίωτον δικαίωμα
 » τῆ νὰ ζητῶσι παντοίους τρόπους, διὰ νὰ διαρ-
 » ρήξωσι τὸν ζυγὸν τῆς τυραννίας, καὶ νὰ ἀπο-
 » λάβωσι πάλιν τὸ πολύτιμον αὐτὸ δῶρον,
 » τὸ αὐτεξέσιον. « Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλ-
 » λον ἢ ἀνθρώποις » ἴδομεν ἀνωτέρω τὸν

Ἀπόστολον Πέτρον λέγοντα εἰς ἑκείνους, οἱ ὅποιοι τυραννικῶς ἐζήτην νὰ τῷ ἀφαιρέσωσι τὸ αὐτεξέσιον.

« Δεύτερον (λέγει) ἐλευθερία εἶναι τὸ » νὰ ἡμπορῇ νὰ βάλῃ εἰς πᾶράξιν τὰς τῆς θελήσεώς τε ὀρέξεις ὁ ἄνθρωπος ἀνεμποδί- » σως, ἢ ὁποία εἶναι μία ἀνυποταξία ». Ἐδῶ ὁ θεός αὐτὸς φιλόσοφος ἀντιλέγει φα- νερά αὐτὸς εἰς ἑαυτὸν, συγχέων τὴν ἐλευθε- ρίαν μὲ τὴν εἰς τὰς νόμους ἀνυποταξίαν. Εἰς τὴν τοιαύτην ἀνυποταξίαν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀχαλίνωτον ἐξουσίαν καὶ ἀναρχίαν, τῆς ἐλευ- θερίας τὸ ὄνομα εἶναι ἐπίσης ἀνάρμοσον, κα- θὼς καὶ τὸ ὄνομα τῆς δεισιδαιμονίας εἰς τὴν ἀληθινὴν εὐτέθειαν. Ὅπως ἂν ᾖ τὸ πρᾶγ- μα, εἰς ποίαν ὑπὸ τὰς πολιτικὰς διοικήσεις ἔχει μάλιστα χώραν αὕτη ἢ νομιζομένη ἐλευ- θερία; εἰς τὰς ἐλευθέρως ἄρα ὑπὸ τῶν νόμων κυβερνωμένας δημοκρατίας, ἢ εἰς τὰς αὐτο- γνώμονας ἡγεμονίας καὶ τυραντίας; Ἄς μᾶς εἰπῇ ὁ φιλόσοφος ἕτος, ἂν εὐρίσκεται ἢ εὐρέ- θη πῶς ποτε καμμία δημοκρατία, ἀρισκρα- τία, βασιλεία, ἢ καὶ τυραννία ὁποιαδήπο-

τε ἄλλη, ὅπως ἐχύθη τοσούτον αἵμα, ὅσον ἔχυσαν μέχρι τῆ νῦν οἱ Τῦρκοι· ὅπως ἐπεράχθησαν τοσαῦται ἀρπαγαί, ληστῆραι, καταδυναστεῖαι, γυναικῶν, παρθένων καὶ παιδῶν βίαι, ὅσαι περάτνται κατὰ πᾶσαν ὄραν εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν ἐπικράτειαν, ὅχι μόνον ἀπὸ τὸν τύραννον αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ ἀπ' ὅλα τὰ ἀνδράποδα, ὅσα τῆ τυράννε τὴν ἀγριότητα μὲ κολακείας ἢ δῶρα ἠξεύρωσι νὰ ἀπατῶσι· ὅπως ἐφάνη ποτέ τοσαύτη ἀχαλίνωτος ἐξουσία, ὅσην βλέπομεν εἰς τὰς δυσυχεῖς τόπους τῆς Τυρκίας.

Κατ' αὐτὸν, « λέγεται τρίτον ἐλευθερία, τὸ νὰ ζῆ τις κατὰ τὰς θείας καὶ ἀνθρωπίνους νόμους, τιτέσι τὸ νὰ ζῆ ἐλευθερος ἀπὸ κάθε ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως, καὶ ἀπὸ παιδείαν πολιτικὴν ». Ἐρωτῶ πάλιν τὸν φιλόσοφον· εἶναι ἄρα εὐκολώτερον εἰς τὰς Γραικὺς τὸ νὰ φυλάττωσι τὰς ἰερὰς νόμους τῆς θρησκείας των, ἀπαντῶσιν ἄρα ὀλιγώτερα κωλύματα εἰς τὸ νὰ πράττωσι τὰς θείας ἐντολάς, ὑποκάτω εἰς τὸν ζυ-

γὸν μιᾶς τυραννίας, ὅπου καὶ τὰ ᾠδαδείγ-
 ματα τῆς κακίας συνεχέστερα, καὶ ἡ εὐκολία
 τῆ νὰ ἀποφύγη τις τὴν πολιτικὴν παιδείαν
 μὲ τὸ μίσον τῆ χρυσίε εἶναι φειοσοτέρα;
 Ὅσα κακὰ συκοφαντῶ ἀναιδῶς φερσάπτει
 εἰς τὰ νεωστὶ ἐλευθερωθέντα τῆς Εὐρώπης
 ἔθνη, εὐρίσκονται πραγματικῶς ὅλα εἰς
 τὴν Τυρκικὴν ἐπικράτειαν. Εἰς αὐτὴν, καὶ
 ὄχι εἰς τὰς ἐλευθέρως ὑπὸ τῶ νόμων κυ-
 βερνωμένας πολιτείας, βασιλεύουσι τὰ πά-
 θη· εἰς αὐτὴν ὑπερσχύει ἡ ἀρπαγὴ· εἰς αὐ-
 τὴν ὁ δυνατὸς ἐπικρατεῖ καὶ καταβάλλει τὸν
 ἀδύνατον, ὁ πλέσιος τὸν πτωχὸν, ὁ πα-
 νῆργος τὸν ἀπλῆν: Διότι ὁ δυνατὸς, ὁ πλέ-
 σιος καὶ ὁ πανῆργος ἔχουσι τὸν τρόπον νὰ
 χορτάσωσι ἢ καὶ νὰ ἀπατήσωσι τὴν ἀπλησ-
 τίαν τῶ τυράννων, δεῖ νὰ φύγωσι τὴν ὀφει-
 λομένην εἰς τὰς κακίας των ποινὴν. Ἄν
 καὶ ἀρχὰς τῆς νῦν πολιτικῆς μεταβολῆς τῶ
 Εὐρωπαϊῶν, ἐκυρίευσαν πρὸς μικρὸν τα πά-
 θη, ἦτον καὶ αὐτὸ ἀποτέλεσμαίνος τυράννων·
 ὁ ὁποῖος κυβερνήσας μὲ ῥάβδον σιδηρᾶν εἰς
 δεκαοκτῶ μηνῶν διάστημα τὴν Γαλλίαν, ἔδει-

Ξε μάλιςα μὲ τῆτο , ὅτι μόνον ἀσφαλὲς πολίτευμα εἶναι ἐκεῖνο , εἰς τὸ ὅποῖον οἱ νόμοι μόνον δεσπόζουσι μὲ ἀπερσωπόληπτον ἰσότητα ἐπάνω εἰς ὅλους , καὶ ὄχι αἱ θελήσεις τῶν κατὰ μέρος πολιτῶν.

Εἰς τὸ τοῖστων μόνον πολίτευμα ἔχει χῶραν ἢ ἀληθῆς ἐλευθερία · ἢ ὅποια ἄλλο δὲν εἶναι πλὴν « ἢ ἐξουσία τὴν ὅποιαν ἔχει » πᾶς ἕνας πολίτης νὰ περάτῃ ὅσα οἱ νόμοι » δὲν ἐμποδίζουσιν » , ἢ γὰρ νὰ περάτῃ ὄχι ὅ, τι θέλει , ἀλλ' ὅ, τι ἠθέλησε τὴν περῶτην Φορὰν , ὁπόταν ἐνώσθῃ μὲ τὰς συμπολίτας τε εἰς μίαν πολιτικὴν κοινωνίαν. Καὶ ἐπειδὴ ἄλλο δὲν εἶναι ὁ νόμος , πλὴν « ἢ κοινὴ » θελήσεις διαφόρων ἀνθρώπων συνελθόντων » περσωπικῶς , ἢ δια τοποτορητῶν , μὲ σκοπὸν τῶ νὰ συστήσωσι πολιτείαν » Φανερόν εἶναι , ὅτι ποτὲ δὲν συνηθροίσθησαν οἱ ἄνθρωποι δια νὰ πωλήσωσι περὸς ἀλλήλους ἕκαστος τὴν ἰδίαν αὐτῶ ἐλευθερίαν , δια νὰ συγκατανεύσωσιν εἰς τὸ νὰ ἀδικῶσι καὶ νὰ φονεύωσιν ἀκωλύτως ἀλλήλους , ἀλλὰ δια νὰ ἐμποδίσωσι μὲ τὸν φόβον τῶν κοινωνῶν ὅσα

ἔργα ἔκριναν βλαβερά εἰς τὴν πολιτικὴν κοινότητα. Καὶ ἐκ ταύτης τῆς ὁμογιώμου πάντων θελήσεως ἐπέβη, ὅτι ὁσάκις ᾤδραβαίνει τὸν νόμον ὁ κατὰ μέρος πολίτης, κολάζεται δικαίως, διότι φεάτλει ὅ,τι θέλει μόνος αὐτὸς, καὶ ὄχι ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἠθέλησε κοινῶς μετὰς τὰς συμπολίτας τε εἰς τὸν καιρὸν τῆς πολιτικῆς συναλλαγματος.

Μὴν ἀρχέμυθος εἰς τὸ νὰ θεολογήσῃ κακοφρόνως, καὶ νὰ φιλοσοφήσῃ παντάπασιν ἀφρόνως, ἠθέλησεν ὁ ψευδώνυμος συγγραφεὺς εἰς τὸ τέλος τῆς βιβλιαρίου, νὰ μᾶς δείξῃ ὅτι εἶναι καὶ Ποιητής. Ἀναλαμβάνων καὶ πάλιν τὴν υπεράσπισιν τῆς ἀγαπητῆς αὐτῆς Τύρκων, μᾶς συμβουλεύει τὴν εἰς αὐτὴς ἀλογον ὑποταγὴν, διὰ εἰχων μιᾶς νέας Μύσης τόσον γλυκείας, ὥστε παρ' ὀλίγον ἀναγινώσκων αὐτὴς ἐνεκρώθη διὰ τὴν ἡδονήν. Εἰς αὐτὸν προσφεύσειρον ἀρμόζουσιν ὅσα ἔλεγεν ὁ Ἀριστοφάνης περὶ τῆς Κλεοφώντος:

ἰφ' ἔ

δὴ χεῖλιν ἀμφιλάοις

δεινὸν ἐπιβρέμεται

Θρηκία χελιδῶν,

ἐπὶ βάρβαρον ἰσομίην πῆλαρον (Βατρ. σίχ. 678).

Καὶ σημείωσαι, ὅτι εἰς τὴν Θράκην δ'εστρίβων
συνέγραψε τὸ Φαυμάσιον τῆτο πόνημα ὁ
Φαυμασὸς συγγραφεύς.

Διὰ τὰ μᾶς ἀποδείξῃ ὅτι ἡ μοναρχία,
καὶ ἂν ἤθελεν ἦναι τυραννικὴ, εἶναι ὁμῶς ἀ-
ρετωτέρα ὡρὰ τὴν Δημοκρατίαν, φέρεται
ὡρὰδείγμα τὰς ναύτας λέγων ὅτι:

« Οἱ ναῦται ὑποτάσσονται εἰς ἓνα παραβοκύρην »,

χωρὶς τὰ συλλογισθῆ ὁ εὐφυέστατος καὶ γλυ-
κύτατος ποιητής, ὅτι ἀληθῶς :

Οἱ ναῦται ὑποτάσσονται εἰς ἓνα παραβοκύρην,
Ἐν ὅτῳ κυβερνᾷ καλῶς τὰς ναύτας καὶ τὸ πλοῖον.
Ἄλλ' ὅταν τὰς τῆς ναυτικῆς κανόνας δὲν ἠξέουρη,
Ὅταν ἀτάκτως κυβερνᾷ, μεθοκοπῆ εἰς τὴν ζάλην,
Κ' ἀντὶ τῆ γὰ τὰς εὐδοοῖ εἰς ἀσφαλῆ λιμένα,
Τυραννικῶς αὐτὸς ζητῆ τὰς σύμπασις τὰ πείξῃ.
Τότε συμφώνως ἅπαντες ἐπιστάχικα τὸν δένον,
Καὶ τὸ πηδάλιον εὐθὺς δίδεν εἰς ἄλλε χεῖρας.

Σιωπῶ τὰ ἄλλα ἀνόητα ὡρὰδείγματα,
ὅσα φέρεται ἀπὸ τὰ ἀλογα ζῶα ὁ ἀλογος ἔθλος

ποιητής· σιωπῶ τὴν Φρικτὴν βλασφημίαν, τὴν ὁποίαν ἐξερεύγεται, ὀνομάζων τὸν Σελτάνον « Πρύτανιν τῆς ἀγαθῶν », τὸ ὁποῖον ὄνομα εἰς μόνον τὸν Θεὸν ἀποδίδουσι οἱ χριστιανοί· ὡδρατρέχω μυρία ἄλλα, μὲ τὰ ὁποῖα ἔυκολον εἶναι νὰ ἐπισημώσῃ τις τὸν Φιλότερκον συγγραφέα: καὶ τῆτο δὲ νὰ μὴ φανῶ πῆ ἐγὼ μωρὸς, ὡς αὐτός, σπυδαζων νὰ ἀνατρέψω μὲ λόγους μακρὰς, φρονήματα τῆς ὁποίων ἡ μόνη ἀνάγνωσις εἶναι ἰκανὴ νὰ δείξῃ τὴν ἀλογίαν·

Σκαίοῖσι μὲν γὰρ καινὰ προσφέρων σοφά,
 Δόξιος ἀχρεῖος, κ' ἐ σοφὸς πεφυκέναι,
 καθὼς λέγει ὁ Εὐριπίδης (Μηδ. εἰχ. 298.
 299.)

Ἐν μόνον ἔτι λέγω, ἔπειτα δίδω τέλος εἰς τὴν μακρὰν ταύτην ἀντίρρησην, τὴν ὁποίαν ἔγραψα φεισσότερον δὲ νὰ δικαίωσω τὴς Γραικὸς ἐνώπιον ἐκείνων, ὅσοι τὴς δεβάλλουσιν ὡς ἀνδράποδα, ὡδὰ νὰ σπλιτεύσω τὸν ἀνδραποδῶδη καὶ ἀνάξιον τῆς Ἑλληνικῆς ὀνόματος συγγραφέα τῆς Πατρικῆς Διδασκαλίας. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἀφ' ἑ ἀλλη-

γορικῶς προσήρμοσεν εἰς τὴν Νεῖαν καὶ Πα-
 λαιὰν Διαθήκην, τὴς δύο τῷ Ἀβραάμ υἱῶς,
 τὸν Γσαὰκ γεννηθέντα ἐκ τῆς ἐλευθέρας
 Σάρρας, καὶ τὸν Γσμαὴλ ἐκ τῆς δούλης
 Ἀγάρ, ἐκ τῆς ὁποίας κατάγονται οἱ τύ-
 ραννοι τῶν Γραικῶν Ἀγαρηνοὶ, ὡσὰν γὰρ
 ἐθεόβλεπε τὴν τυραννίαν καὶ τὴς βδελυ-
 ρῆς ὑπερασπιστὰς καὶ κόλακας τῶν Τύρκων,
 μᾶς ὡδραγγέλλει ῥητῶς νὰ φεύγωμεν τὸν
 ζυγὸν τῆς δουλείας, νὰ μακρυνώμεθα, ὅσον
 εἶναι δυνατὸν, ἡμεῖς τὰ τέκνα τῆς ἐλευθέ-
 ρας ἀπὸ τῶν τέκνων τῆς Ἀγάρ· « ἄρα,
 » ἀδελφοί, ἐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα, ἀλ-
 » λὰ τῆς ἐλευθέρας. Τῇ ἐλευθερίᾳ ἔν, ἢ
 » χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, σήκετε, καὶ μὴ
 » πάλιν ζυγῶ δουλείας ἐνέχεσθε » (Γαλάτ.
 δ. 31. ε. Ι.).

Δὲν εἶναι κἀνεὶς νομίζω, ὅστις, ἀφ' ἧ μετὰ
 προσοχῆς ἐξετάσῃ ὅσα μέχρι τῆ νῦν εἶπα,
 δὲν ἤθελεν ἀδιστακτικῶς πληροφορηθῆ, ὡς
 ἐγὼ, ὅτι τῆς Πατρικῆς Διδασκαλίας ὁ συγ-
 γραφεὺς εἶναι ἄσπονδός τις ἐχθρὸς τῆς θρησ-
 κείας καὶ τῆ ὀνόματος τῶν Γραικῶν, φίλος

πιστὸς τῆς Ὀρθομανῶν, τῆς Πάπα, πάντων
 τῆς παρελθόντων, τῆς παρόντων καὶ μελλόν-
 των τυράννων τῆς ἀνθρωπίνης γένεος, καὶ ὄχι
 βέβαια ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης τῆς
 Ἱεροσολύμων, τῆς ὁποῖας τὸ σεβάσμιον ὄνομα
 ψευδωνύμως ἐτόλμησε νὰ ἐπιγράψῃ εἰς τὸ
 μωρὸν αὐτῆς συγγραμμάτιον.

Τ Ε Λ Ο Σ